



**LA VIDA ESPIRITUAL**

**Buenos Aires**

**Februar 1978**

**DUHOVNO  
ŽIVLJENJE**



## ¿Qué es el Reino de Dios?

Jesús anunció la llegada del Reino de Dios, como una realidad muy distinta de lo que se esperaba. El afirmó claramente: **Mi Reino no es de este mundo.** Sin embargo, no nos dio ninguna definición del Reino. Solamente nos habló de él por medio de parábolas o imágenes familiares, enseñándonos que **el Reino de Dios es como...**, **se parece a...**, **puede compararse con...**

El Reino inaugurado por Jesús es la soberanía de Dios. Es su triunfo definitivo sobre el mal, anticipado ya desde ahora, especialmente, por medio de la Iglesia. Ese Reino está a la vez cerca y lejos de nosotros. Tan cerca, que está en medio y dentro de cada uno. Tan lejos, que nunca lo alcanzamos del todo. El Reino de Dios es algo bien concreto y está encarnado en la realidad, pero por otra parte, trasciende toda realidad conocida. Es algo presente y de ahora, y a la vez, algo futuro, que todavía no se ha manifestado plenamente.

El Reino de Dios es como una semilla que crece sola, sin que el sembrador se dé cuenta. Parece algo insignificante, como el grano de mostaza del que brota después un arbusto. El Reino de Dios es como una siembra que produce diferentes resultados de acuerdo al terreno, y donde hay que esperar la cosecha para separar el trigo de la cizaña. El Reino de Dios se parece a un poco de levadura que hace fermentar toda la masa. Es como un tesoro escondido o como una perla preciosa, por lo que vale la pena sacrificarlo todo.

## Pregovori o človeku

Moder je tisti človek, ki se vedno uči od drugih;  
močan je tisti, ki zna brzdati svoje želje;  
bogat je tisti, ki je zadovoljen s tem, kar ima;  
spoštovan je tisti, ki spoštuje druge. (hebrejski)

Ljudje so izpopolnili vse — razen človeka. (ameriški)

Leopard je lisast odzunaj, človek odnotraj. (turški)

Velik človek postane tisti, ki ni izgubil nedolžnosti in čistosti svojega otroštva. (kitajski)

Človek kaže v mladosti, kaj hoče v starosti. (slovenski)

Vsi ljudje smo narejeni iz istega ila, ne pa vsi po istem vzorcu. (indijski)

Ni bolj praznega človeka mimo tistega, ki je sam sebe poln. (slovenski)



# DUHOVNO ŽIVLJENJE

Leto XLV

Februar 1978

## Po tridesetih letih v deželi ob Srebrni reki

Četudi so „izvidnice“ pristale na bregu Srebrne reke že v letu 1947, so vendar „glavni del“ povojne izseljenske skupnosti začele odlagati ladje leta 1948. Pred tridesetimi leti se je tako tudi rojevalo naše versko občestvo v Argentini.

To je bila doba začenjanj, poskusov, učenja, iskanja, naporov in vztrajanja. Prav gotovo najbolj tega zadnjega. Stanovitnosti v veri očetov, ko je čas ponujal nova verovanja, „boljšo“ vero, človeška upanja in človečanstvo namesto krščanske ljubezni.

Potrebno je bilo vztrajanje v veri pri velikih odgovorih kakor tudi v nešteto vsakdanjih malih pomislekih in razočaranjih. Tudi izgube smo imeli, kakor v vsakem boju. Žalostijo nas, ali tudi glede njih imamo vero, da niso zastoj. Marsikaj nedognanega in malo razumljivega je v našem življenju kot v vsem človeškem bivanju. Toda vse to premineva v svetlobi namenov in nalog, ki jim verska in narodna skupnost služi. Ko smo se vkrcali na ladje, smo to delali v iskanju svobode, ko smo stopali na ameriška tla, smo zadihali svobodo, skozi trideset let svobodno živimo in v desetletjih pred nami naj bo boj za svobodo naš jasen cilj.

30-letnica ni konec, temveč temelj za novo gradnjo. Osnovni tvorni pogoji so nam bili dani in ustvarjeni po pridnih rokah, prav zaradi tega pa je duhovna stran naše skupnosti sedaj vredna vsega našega zanimanja in dela. Tvarni uspehi, doseženi v tridesetletju, stojijo med nami v opomin, da se dviga pred nami naloga na duhovnem področju

naše skupnosti. Tudi to področje ima temelje postavljene; prihodnost bo dokazovala, ali so le-ti grajeni na skali ali postavljeni v pesek. . .

Z Bogom začni vsako delo, da bo dober konec imelo! Pred tridesetimi leti smo začeli delo našega izseljenstva z Bogom, tudi vse nove podvige novih desetletij priporočamo tistemu Bogu, proti kateremu je slovenska oblast doma v uporu. Proti temu največjemu grehu slovenske zgodovine hočemo zadoščevati z vsakdanjim ustoličevanjem osebnega krščanskega Boga v srcih izseljenstva. —

Milan Magister

## Praznična voščila slovenskih škofov

KAKOR po nekakšnih duhovnih stopnicah nas je bogoslužje adventnih nedelj pripeljalo do izpolnitve pričakovanj: Gospod prihaja, je že med nami. V naši vernosti je čas marsikje zabrisal pravo vrednost adventa. Le redko še srečamo tiste stare običaje, ki so bili tako tesno povezani s pričakovanjem božične noči. Eno pa je ostalo, bistveno: večina naših vernikov se v adventnem času zbliža s svojim Odrešenikom v zakramentu sprave in nato pri evharistični gostiji. Upamo, da ste tudi letos zajeli iz tega neizčrpnega studenca božje dobrote in odpuščanja in bo zato vaš božič zares praznik čiste-ga notranjega veselja in sreče.

Nad jaslice, ki bodo krasile večino naših domov, bi upravičeno lahko zapisali: „Tako je Bog ljubil svet...“ Božična skrivnost je utelešenje te božje ljubezni. Bog je sprejel nase našo majhnost in

umrljivost. Kot sad te neskončne ljubezni pa se nam je na široko odprla možnost za nadnaravno blaženost. Želimo vam, dragi naši slovenski verniki doma, v zamejstvu in po vseh petih celinah, kamor vas je zanesla življenjska pot, da bi se v božičnem času v resnici zavedali te neskončne in vse presegajoče božje ljubezni do človeka. Če jo boste v sebi doživeli, zlasti v dejavnem obhajanju evharistije na sveti božični praznik skupaj z župnijskim občestvom, bo tudi vaše življenje dobilo novo razsežnost. Ljubezen božja vas bo popolnoma prežarila, da boste mogli z dejavno ljubeznijo do bližnjega najučinkoviteje pričati za Kristusa.

Ob novem letu se navadno vsaj bežno zavemo minljivosti našega zemeljskega bivanja. Prehod iz starega v novo leto je kakor kamen ob cesti, ki meri razdalje na naši poti. Ko boste s pogle-

dom nazaj zaobjeli vse tisto, kar se vam je zgodilo v preteklem letu in je vredno spomina, se ozrite tudi v prihodnost. Leta pa je usodno odvisna od našega sodelovanja z božjimi darovi in milostmi.

Še vedno smo v času pokoncilske preнове v Cerkvi na Slovenskem. Prosimo vas za iskreno in dejavno sodelovanje. Cerkev smo namreč vsi, vsi odgovarjamo za njeno usodo, zato si moramo prizadevati za lastno duhovno poglobitev in delati za prenovo celotne cerkvene skupnosti. Prepričani smo, da bo delo za prenovo olajšal in pospešil zunanji dogodek, ki smo ga dolgo čakali, vse do zadnjih mesecev tega leta: Slovenski katoličani, ki živimo na

ozemlju Jugoslavije, smo končno le združeni v eni cerkveno-pravni enoti — metropoliji. Ko je bila ustanovljena koprška škofija, je apostolski sedež tudi formalno potrdil, kar je bilo že dolgo resničnost. Zahvalimo se Bogu in svetemu očetu, sami pa si veliko prizadevajmo, da bi bili res vsi eno, enih misli in enega srca.

Naj novorojeni Odrešenik prinese toplino in domačnost v vaše domove, iskreno ljubezen in razumevanje med starši in otroki, osamljenim in ostarelim pa tolažbo in zavest, da nihče ni sam, če je Bog z njim. V novem letu kličemo božji blagoslov na vaše napore, težave in uspehe. Mir božji naj kraljuje v vaših srcih!

Zlata maša ljubljanskega nadškofa dr. Jožefa Pogačnika. Od leve: ljubljanski pomožni škof dr. Stanko Lenič, mariborski škof dr. Maksimilijan Držičnik, goriški nadškof Cocolin, apostolski nuncij v Jugoslaviji msgr. Michele Cecchini, jubilarnt Pogačnik in zagrebški nadškof dr. Franjo Kuharić



# Post - le druga beseda za modrost, svobodo in ljubezen

V PRVI polovici februarja bomo s pepelnično sredo začeli postni čas. Na pepelnico je strogi post, prav tako na veliki petek. Vse petke postnega časa se bomo pa po možnosti vzdržali mesnih jedi.

To so preproste ugotovitve o cerkvenih navadah in zapovedih. Ob njih se marsikdo le spomni na stare čase, ki so minili. Ta ali oni se morda pomilovalno nasmehne srednjeveški zaostalosti in verski primitivnosti. Drugi pa se prav ob tem zaveda duhovne pomembnosti življenja, veličine krščanskega gledanja na svet, odgovornosti zase in za druge, in preizkušnje modrosti, ki je stara kot človeštvo.

Če bi naš post ne pomenil nič drugega kot odpoved neki jedi ali merjenje količin, ki jih še smemo brez greha zaužiti, ter odpoved neki zabavi, kar pa vse bogato z drugim nadomestimo, potem je naš post res malenkost, zaostalost in prava smešnost. To ni krščanski post.

Vendar je treba iskreno priznati, da kljub pridigam in razlagam mnogi ljudje posta ne razumejo, ga jemljejo preveč zunanje, posebno pa brez pravega odnosa do resničnega življenja, do celotne krščanske misli ter Kristusovega zgleda in daritve. Tako še mnogi z veseljem ali z žalostjo mislijo, da vera propada, če se spreminjajo postne navade in je postna postava omiljena do skrajnosti.

Post je kristjanom predvsem šola za življenje. Ni lepega in srečnega življenja zame in za druge brez odpovedi, kot ni vinograda brez obrezavanja, cvetočega vrta brez obdelovanja in prijetne hiše brez čiščenja.

Če hočem biti dober in hočem svoje dolžnosti v redu spolniti, če hočem drugim koristiti, se moram znati premagovati, si marsikaj odreči in živeti po modrosti in ljubezni. Post je šola in izraz te pripravljenosti. Saj je to predvsem simbolična beseda in dejanje, ki nas spominja na vse prostovoljne odpovedi.

Pa tudi na tiste, ki nam jih nalaga življenje samo in jih z razumevanjem in dobrohotnostjo sprejmemo.

Zelo poceni bi bilo, če bi se odkupili le z odpovedjo nekaj grižljajem mesa ali s čim podobnim. Vsak se mora predvsem tam postiti, kjer je prav njemu najbolj potrebno, kjer bi mu neurejene strasti ali raz-

vade najhitreje gospodovale. In tam, kjer smo drugim najbolj v nadlego, spotiko ali škodo.

Štetje mesnih zalogajev, merjenje sitosti in nadomeščanje ene slastne jedi z drugo je povsem ne vredno krščanskega posta, cerkvene zakonodaje in pričevanja za Kristusa.

Post je tudi izraz naše zavesti o človekovi svobodi in odgovornosti, zasluženju in krivdi. Pomeni našo zavestno in svobodno privrženost Kristusovi ljubezni, ki ga je peljala v jasli in na križ. Zato je krščanski post zmaga duha nad poželjivostjo. Bodi zmaga ljubezni nad grabežljivostjo in zmaga srčne širine nad sebično ozkostjo zagledanosti vase.

Tako je krščanski post le druga beseda za modrost, svobodo in ljubezen, kar vse pomeni Kristusovo veselo oznanilo.

### **In čisto blizu tu**

Tako kot daleč tam  
doma  
pri nas,  
se skozi divje trte list pomika  
oko septembrskega sonca,  
besed šepet,  
kot da ni v licu črnih kolobarjev  
starosti,  
le sled,  
le zmeraj ista, skrita sled ljubezni.  
In v kolobar se senc ujame breg  
iz belih sten  
izključnega cementa.  
Morjé glasov  
spolzi z obokov  
ob sidrih cest.  
Le sonce še strmi v spomin na trti:  
tam doma,  
ne, tu —  
v zlatókrvavo, večno sled ljubezni.

Vladimir Kos

**Opomba:** Japonska se v jeseni spominja blagoslova branja. Ko bi bila krščanska, bi lahko na trtah brala o ljubezni našega Gospoda. V sliko jeseni v srednjem japonskem mestu se mešajo barve slovenske jeseni nekoč domá. A kjer je ljubezen v velikem svetu, je dom.

# Verski običaji v naših družinah: svečnica - pepelnica - postni čas

PO sv. Treh kraljih se prično vrstiti navadni vsakdanji dnevi, ki nam jih prekine svečnica; potem gremo mimo pusta v štiridesetdnevni post in v veliki teden z veliko nočjo. Delavni dnevi se vrstijo eden za drugim. Vsi so med seboj enaki; le nedelje pridejo vmes. Tako jih gleda „današnji svet“, ki jih šteje od prvega do zadnjega v mesecu in zraven računa, kdaj bo spet plača. V koledarju ali almanahu ima natisnjene v tedenskem redu — številke. Dá — navadne številke; nič več in nič manj. Suhoparno, monotono, drug drugemu enaki hitijo dnevi kot kronometrično urejen stroj in tonejo „na tekočem traku“ v preteklost...

Toda — vzemimo rajši v roke našo domačo slovensko družinsko pratiko! Saj jo poznate! Majhno, skromno žepno obliko ima; toda — joj, kaj bogastva, kaj življenjske globine in širine je nakopičene v njej! Poleg poučnega, zanimivega in zabavnega branja, poleg koristnih napotkov, nasvetov, navodil in oglasov ima spredaj tudi svoj koledar. Tudi tu se vrstijo meseci in v njih dnevi — označeni z zaporednimi mrtvimi

številkami, črnimi za delavnike in rdečimi za nedelje in večje praznike. Prav tako kakor v navadnem koledarju.

Toda — kaj te številke! Saj se kar izgube v ostalih znamenjih in podobah! Vsak količkaj važnejši daň ima nad sabo sliko pripadajočega svetnika iz liturgičnega leta. Večino jih kar prepoznaš po simbolih, ne da bi moral brati poleg njihovega imena. Zraven so še dodani drugi razni podatki o vremenu, o luninih spremembah itd., itd.

In prav to, dragi bravci, si priključimo v zavest in vtisnimo globoko v neizbrisen spomin: pratika našega slovenskega človeka, zlasti preprostega, je že od nekdanjih davnih časov vodila njegovo življenje. Tiste praznične in svetniške podobice nad mrtvimi in nemimi številkami datuma so prevzemale vso njegovo miselnost, ogrevale vse njegovo čustvovanje in prežemale vso njegovo dejavnost. Vsakdanjega življenja in delavnosti, razporejene v njem in v letnih obdobjih, ni uravnaval po — mrtvih številkah datumov, ampak po podatkih in razporejenosti cerkvenega leta.



Tako je vedel in še danes ve, da — npr. „ima sveti Valentin ključe do korenin“; da — je „sveti Vid češenj sit“; da — „se ob kresi dan obesi“; — da „mala maša za suktnjo vpraša“; da — je „sveti Lukež repni pukež“; da — „sneg Andreja sto dni leži“ itd.

Na stotine bi nabral teh rekov, življenjskih izkušenj, pravil, navodil in modrosti, ki so vse v najintimnejši obliki povezane z liturgičnim letom po svojem češčenju svetnikov in praznikov ter po domačih verskih šegah in navadah. In vse so očitno izraz ter glasno pričevanje globoke, življenjsko resnične in doživete vernosti našega človeka. Vse njegovo vsakdanje življenje, vse vsakdanje delo, vsa kmečka opravila, ki jih mora kot moder kmetovalec razporediti po letnih časih, so nanašana okoli liturgičnih praznikov. Vse življenje se suče okoli ene same osi: odnos do božje stvarnosti in zavest božje pričujočnosti v vsem stvarstvu ter življenju.

In to je — največja, najdragocenejša in najbogatejša vrednota naše tisočletne slovenske krščanske tradicije! To je edino nepogrešljivo zagotovilo in edina prava pot k reševanju, ohranjanju in poživljanju našega narodnega življenja in obstanka. O, da bi se tega v vsej resnosti zavedali vsi rodni bratje in sestre doma in v svetu!

Pobožični svetniki in svetnice

s svojim imenom „sredozimci“ danes nam in zlasti našim mladim ne odgovarjajo, ker jih v Južni Ameriki praznujemo sredi vročega poletja. Ne zgube pa zavoljo tega za nas nič na svoji pomembnosti in vrednosti kot svetniki in zaščitniki; prav tako kot so veljali in še danes veljajo v današnji stari domovini.

Naj omenimo sv. **Antona Puščavnika** (17. januarja) — „s prašičkom“, ki ga tako upodabljajo, ker se mu je po legendi v skušnjavah hudobni duh prikazoval v takšni živalski predstavi. Tako je postal v ljudski veri zavetnik živine in se mu je ljudstvo vneto priporočalo ter na njegov praznik celo oproščalo živino od dela. Velja pa sv. Anton Puščavnik tudi za vélikega patrona fantov in deklet, ki si iščejo zakonskega druga. Kako se je v časih pogosto oglašal mali zvon od kapelice svetega puščavnika tam v sedlu Šmarne gore in mu je bila zavoljo številnih obiskovalcev vrv vedno vsa oguljena!

Vsekakor naj bi bila vprav ta misel našim mladim v opomin in pobudo, da bi se zavedali velike resnobe, ki jo ima ta izbira, in da bi spoznali, da je treba to zadevo reševati v zatekanju tako neposredno k božji pomoči kakor tudi v iskanju priprošnje svetnikov, naših zavetnikov. Izbiranje zakonskega druga, ki ne sloni na globoki verski resnosti, ne bo gradilo zakonu in ne družini trdnih in srečnih temeljev!

21. januarja je **god svete Neže**. Ker cerkvena umetnost devično predstavlja z jagnjetom, je postala zavetnica pastirjev in ovčarjev. In tako pred odhodom na pašo spomladi čredo pokropijo z blagoslovljeno vodo ob pastirjevi prošnji molitvi:

„Bog daj letos travi  
gosto in visoko rasti;  
sveta Neža naj nam pomaga  
srečno jarce pasti.“

**Sv. Vincencij** — 22. januarja je zaščitnik vinogradnikov in se mu z obiskom svete maše priporočajo, preden gredo v vinograd trtje obrezovat.

Na praznik **spreobrnjenja sv. Pavla** — 25. januarja se pa po ljudski modrosti „zima prevali“ (kar velja seveda spet za naše slovenske kraje), ko že pričakujemo, da se bo pričelo pomladansko delo na polju.

## SVEČNICA

Ko sta Marija in Jožef prinesla Jezusa v tempelj k darovanju (odtod tudi ime praznika — Gospodovo darovanje), ga je starček Simeon vzel v naročje in je v svoji hvalnici Bogu imenoval Kristusa „Luč v razsvetljenje poganov“; Sin božji je Luč od Luči, ki nam je prinesel na svet luč svete vere in zveličanje. Zato sv. Cerkev v obredih tega praznika ob slovesni procesiji blagoslavlja sveče.

Tudi svečnica je do danes izgubila mnogo na zunanjem praz-

ničnem blesku. Sveta Cerkev pa še vedno poudarja nezmanjšano praznično pomembnost, ki ji daje svečanost liturgični obred procesije s svečami.

Nekdaj je bilo s praznikom (ki je bil zapovedan) povezanih mnogo pomembnih in prisrčnih šeg in navad med ljudstvom v pestrih pokrajinskih variantah. Med njimi je najbolj zanimiv običaj v Železni Kapli na Koroškem, kjer so prirejali slovesno procesijo s prižganimi svečami, postavljenimi v papirnate cerkvice, ki so jih potem otroci spuščali po vodi. V mnogih krajih tudi mati na praznik svoje otroke s prižgano blagoslovljeno svečo pokriža in prosi nanje božjega blagoslova.

Po vsej slovenski zemlji pa je navada, da blagoslovljeno svečo prižgó in dajo v roke umirajočemu.

Naj bi v nobenem družinskem krogu ne manjkala blagoslovljena sveča! Ohranjati to lepo, sveto versko navado nam pač v nobenih okoliščinah ne bo pretežko!

**Sv. Blaž** — 3. januarja; takoj po svečnici obhajamo še en praznik, pri katerem v cerkvenem obredu uporabljamo tudi svečo. Po legendi je sveti Blaž vdovinemu sinu, ki mu je v grlu ostala ribja kost, izprosil rešitev življenja. Baje je tudi na priprošnjo neki ženi rešil svinjo, ki jo je popadel volk. In ob njeni zahvali ji je obljubil, da bo posredoval pri Bogu za zdravje vsem, ki bodo Cerkvi darovali sveče. Tako je iz

obeh elementov nastal obred, da Cerkev na njegov praznik deli blagoslov s prošnjo za zdravje, medtem ko se z dvema svečama dotakne vernikovega grla. Poskušajmo po svojih močeh biti deležni tega blagoslova.

Iz te cerkvene dobe naj še omenimo **sv. Valentina**, ki je pri našem ljudstvu tudi izredno priljubljen kot zavetnik zoper božjastnost in za zdravje v splošnem. In ker njegov god — 14. februarja — pade v konec zime, ga ponekod imenujejo „prvi spomladin“ in je med ljudstvom znano, da se na Valentinovo „ptički ženijo“. Vse že pričakuje in sluti bližnjo pomlad. Bila je ponekod svoje čase v navadi za njegov praznik tudi procesija in torej delopust.

Končno nas nekako na koncu te dobe pričaka še sveti Matija — 24. februarja, ki „led razbija; če ga ni, ga pa naredi.“

## PUST IN POST

S svečnico smo zaključili božično dobo in se — seveda v naših starih krajih — približali prehodu zime v pomlad. Zavedati se moramo, da mnogo naših današnjih domačih verskih običajev korenini v starodavnih poganskih obrednih navadah naših prednikov. Tako nam je za čas po božiču ohranjeno pustovanje, ki je takšna pradavna ostalina običajev in obredov, kakor so bili v zvezi s poslavljanjem zime in s prihodom pomladi.

Ni naš namen in tudi ne naloga, da bi se na tem mestu podrobneje spuščali v opis teh in takšnih običajev, ki jih v vsej bogati pestrosti še vse do danes ohranja naš človek na deželi.

Kuret pravi v 1. delu svojega „Prazničnega leta Slovencev“ (str. 12), da so bila „pustna obredja svoje dni resna... Šeme, zunanja lupina, so ostale kakor v porog staremu verovanju... Nekdanja resnost se je umaknila razbrzdani burki... Šemljenje je globoko zakoreninjeno v človeški naravi. Človek mora tu in tam spremeniti svoj ‚jaz‘, se kri-



ti v drugo „lupino“, se nanoreti, izdivjati, neznan in nespoznan. To potrebo potrjuje sodobno dušeslovje. Zato bodo šeme ostale. Ne bodo sicer takšne, kot so se nam ohranile iz davnine; toda ljudje se bodo šemili do konca sveta.“

Pustna doba je tudi čas ženitovanja in svatovanja.

Kuret končuje to poglavje v svoji knjigi: „Kakšno bogastvo izročila, kakšna neugnanost domišljije, kakšna neposrednost življenjske radosti! Tu in tam se sicer zgodi, da zmoti neugnana razbrdanost vzdušje pristne vedrine.“

K vsemu bi dodali samo to, da mora človek pri vsem veselem in razigranem pustnem razpoloženju in zabavanju gledati pač na mero dostojnosti, v uživanju na mero zmernosti in v splošnem na svoje človeško dostojanstvo. Kajti marsikdaj se marsikje v marsičem proti temu s pretiravanjem greši...

## PEPELNICA

Pustne zabave in norčije obhajajo ponekod — to poznamo zdaj tudi mi v naših južnoameriških deželah — po cele tedne, ne da bi se pri tem ozirali na resnobo liturgične dobe, ki nastopi po pustnem toroku s pepelnično sredo in je začetek štiridesetdnevnega posta.

Nekdaj je veseljačenje trajalo strogo samo do polnoči pustnega

torka. To merilo je še danes v veljavi v Cerkvi in tudi v veliki večini med ljudmi. Tako nam poje Gregorčič v svoji pesnitvi „V pepelnični noči“:

Polnočni zvon 'z visokih lin  
krepkó zaklenkal je;  
potihnil glas je violin,  
strunar odbrenkal je.  
Plesišča in gledišča se  
povsod zapirajo...

Vendar mora včasih človek s pomilovalno grenkobnostjo v srcu gledati, ko svet vendarle premalo spoštuje ta cerkveni praznik. Pepelnična sreda in začetek postne dobe!

Nekdaj je dejansko farni zvon opolnoči potrkal na srca vernikov z opozorilom na pričetek stroge postne dobe — kot priprave na spomin drugega dejanja veličastne božje drame človekovega odrešenja — velike noči.

Koliko je danes po vsem svetu, na vseh zabaviščih, po vseh plesiščih, pa tudi po zasebnih domovih ušes, ki so gluha za ta glas zvoná, ki ta klic Cerkve preslišijo! Koliko je ljudi — krščenih, sprejetih v božje občestvo, ki jim je ta sveti trenutek tako malo mar!

In vendar nam Cerkev danes kliče:

„Zdaj so dnevi pokore, čas odpušcanja in zveličanja.“

V bogoslužnem obredju nas Cerkev danes „pepeli“ — pokriža na čelu s pepelom blagoslovljenih oljk ob besedah: „Pomni,

človek, da si prah in da se v prah povrneš!“

In s tem križem na čelu bi morali na svoje domove in v svoje vsakdanje življenje ob besedi preroka Joela, ki nam govori za postni čas: „Zamenjajmo svoja oblčila za pepel in raševino; postimo se in jokajmo pred Gospodom; zakaj v velikem usmiljenju nam bo odpustil grehe naš Bog.“

Naj bi pač ne bilo nikogar med nami, ki bi iz brezbriznosti in malomarnosti danes opustil udeležbo pri bogoslužnih opravilih, če mu le količkaj čas dopušča; in naj bi potem s spokornim duhom prežehl vse življenje pod domačim krovom!

Kako naj pričakujemo, da bomo misterij Križa in Vstajenja doživljali v vsej globini in veličini, če nismo voljni, da bi se po povabilu Cerkev nanj pripravili z molitvijo, spokornostjo in zatajevanjem! Tudi o postu in njegovi pomembnosti, pa o njegovem vrednotenju v očeh današnjega človeka bi bilo potrebno pisati dolga poglavja in z njimi trkati na srce „kristjanov“...

Eno samo misel bi hotel pri tej priložnosti pribiti. Post je čas pokore in premagovanja, premagovanja samega sebe. Premagati samega sebe pa pomeni — največje junaštvo in največjo žrtev. Za oboje pa danes človeku manjka — smisla in volje —. In pa — v tej potrošniški dobi „ni za vse to časa“...

Turnšek piše v svojem že navedenem delu (II, 115): „Verno slovensko ljudstvo stopa že od davnih časov z veliko resnostjo v sveti postni čas. Res je na puštl še vse veselo; kako tudi ne, ko pa pri vsaki hiši ‚cvró‘ in ‚prazhijo‘ in je ob obilju dobrot in ob dobri kaplji mnogo židane volje! Ko pa opolnoči zapoje ‚postni‘ zvon, tedaj skrbno odstranijo vse, karkoli bi spominjalo na pust in njegovo zabavo.“

Pepelnica in postni petki so tudi danes še „dnevi posta“, dnevi zdržka in pritrgovanja. A nekdanj so se naši predniki na deželi vse strožje postili skozi ves postni čas. In to ne na zapoved, marveč po lastni volji!

Nobene jedi niso zabelili z živalsko mastjo. Za pepelnico so gospodinje skrbno pomile vso posodo, da bi se je ne držala nobena maščoba; ponekod so imeli za post sploh posebno posodo. Poleg maščob so se vzdrževali tudi nekaterih jedi in si v njih pritrgovali; tako so ravnali skozi ves postni čas, čeravno tega Cerkev ni ukazovala. Odločali so se za to iz lastnih, osebnih nagibov. Koliko jih je bilo, ki so se v postu odpovedali zajtrku; in to tudi ob trdem težaškem delu!

Pri Turnšku beremo: „Za moške je velika postna žrtev — opustitev kajenja. Tobakarji so svoje dni na pustni večer pokadili zadnjo čedro tobaka, pipo iztrkali, potem vse skupaj (mehur, pipo in kresilo) spravili na po-

lico ter si ves post niso privoščili niti enega dima.“ Vsak tobakar naj gre danes sam vase in samega sebe pretehta, v koliko bi bil zmožen takšnega premagovanja!...

V postnem času se je naš človek tudi znal odpovedati uživanju raznih pijač. Prenehale so se vseh vrst zabave in ženitovanja. Godci so svojim goslim popustili strune in „škant“ obesili na steno. Mladi so opustili petje na vasi in fantovanje.

Posebej so seveda še danes v navadi razne postne pobožnosti. Žalostni del rožnega venca — pogosto ob spremljavi petja — tudi danes odmeva po naših domovih, ko se vsa družina zbere zvečer pod razpelom v bogkovem kotu. Semkaj spada tudi križev pot, ki ga je pa seveda treba hoditi molit v cerkev. Vsakdanje maše so bile nekdanj in naj bi ostale po zmogljivosti okoliščin tudi danes na dnevnem redu!

Ob vseh oviralnih okoliščinah, ki nam danes otežkočajo intimnejše življenje s postno mislijo, pa si vzemimo za vodilo Turnškove besede (II, 141) in jih skušajmo z vso dobro voljo ter pripravljenostjo na nekaj žrtev prilagoditi našim življenjskim prilikam. Tamkaj pisec pravi, da „je treba opustiti sleherni hrup in posvetnost, svoje misli in srce pa dvigati k Bogu, svojemu Odrešeniku. Verni človek je bil zvest in natančen v izpolnjevanju nekdanje stroge discipline, stroge zunanje pokore,

tako zase kot za svojo družino in podle. Tega pa ni izvrševal mehanično ali z nekako nevoljo, marveč s pravim spokornim duhom in željo, da zadosti za svoje grehe in slabosti, se pri tem 'poboljša in duhovno prenovi.“

In prav to nam bodi pri vsem prizadevanju za ureditev našega življenja v postnem času glavno merilo! Ni mogoče, da bi naše prednike danes „posnemali“ do pičice v vseh strogih podrobnostih — saj je tudi Cerkev sama v marsičem že dala olajšanje. Gre za to, da v nas samih in v našem družinskem okolju zbudimo na primeren način pravega spokorniškega duha, da skušamo zadoščevati za vse naše napake in pogoške in iščemo možnosti za našo duhovno prenovitev in poglobitev!

---

## V teh težkih dneh

Mirno in milo gori nad gorami  
kot zastor zlat —  
ah, tamkaj ozad,  
tam si ti, ki me misel nate omami  
v teh težkih dneh —  
ker mačeha je tujina.

Da mi je za zarjo blestečo  
pogledati  
in kaj ljubega, dobrega ti  
povedati  
v teh težkih dneh,  
o domovina...

Oton Župančič

# Luč tiska in besede

## Praznik luči

SVEČNICA je danes, praznik luči. V cerkvi, kakor veste, blagoslove sveče. Med molitvami tedaj je tudi ena, ki čudovito lepo pove, kar bi vam rad danes, dragi prijatelji, povedal tudi jaz. Takole se glasi:

Vsemogočni Bog, ki si zapovedal po svojem služabniku Mojzesu pripraviti najčistejše olje za svetilke, katere naj bi vedno gorele pred tvojim obličjem, izlij dobrotljivo na te sveče milost svojega blagoslova in naj tako dajejo svetlobo na zunaj, da po tvoji darežljivosti tudi v naših dušah nikoli ne ugasne luč tvojega Duha.

Luč je življenje, ob njej se vidimo, ob njej se spoznavamo. Takoj prve besede ob stvarjenju sveta so besede o luči. — V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo. Zemlja pa je bila pusta in prazna in tema je bila nad brezdanjim vodovjem in duh božji je val nad vodami. Bog je rekel: Bodi svetloba! In bila je svetloba. Bog je videl, da je svetloba dobra. Bog je torej ločil svetlobo od teme. In Bog je imenoval svetlobo dan in temo je imenoval noč. In bil je večer in bilo je jutro — prvi dan.

Poleg trske, ki je bila v davnih časih našim prednikom edina luč,

je sveča gotovo med preprostimi lučmi, vendar je postala velik simbol, tako velik, da mesec februar, v katerem je Svečnica, posvečamo dobremu tisku in dobri besedi, ki sta v prenešenem pomenu tudi luč in svetloba. Prav zavoljo tega se mi je zdelo prav, da ne gremo mimo tega spomina. Tisk, beseda je danes bolj kot kdajkoli velesila, ki je v naših rokah pa tudi v rokah naših sovražnikov, v rokah tistih, ki žele, da bi bili ljudje boljši, in v rokah tistih, ki bi iz ljudi radi



napravili stroje, ponižne izvrševalce svojih zlobnih namenov.

In še nekaj je, kar me je gnalo k temu predavanju. V tem mesecu, na dan 8. februarja, bo poteklo 120 let, kar je v Kranju ugasnila Slovencem velika luč lepe domače besede — pesnik France Prešeren. Vem, da se tega dogodka v naši slovenski skupnosti ne bo spomnilo veliko ljudi. Zakaj ne bi mi, ki bomo danes govorili o luči tiska in besede, vpletli njegov spomin v naše razmišljanje?

### Luč tiska

Od besede do tiska, dragi prijatelji, je bila dolga pot. Ko danes vzamemo v roko knjigo ali časopis, se nam zdi vse tako naravno, vse tako enostavno. In vendar, na začetku je bila samo beseda, od ust do ust govornjena. Izgovorjena je bila in je odšla. Živela je morda nekaj časa v izročilu, toda se je spreminjala; taka, kakor je bila v hipu, ko je bila izgovorjena, ni bila več. Nihče je ni znal zapisati, nihče je ni znal v črki ohraniti.

Ste že kdaj pomislili, kako čudovito je občutje, da iz črk lahko ponovite, kar je pred stoletji rekel dober, svet človek, kar je povedal učenjak, kar je mimogrede povedal preprost človek pa se je nekomu zdelo vredno besede zapisati? Iste besede, pred stoletji izrečene, ostanejo žive, niso se spremenile, ostale so, kakor so bile povedane.

Mi vsi premalo razmišljamo, vse premalo se ustavljamo ob bistvu

stvari, ne gremo na globoko in ne poskušamo priti do korenin. Prav zavoljo tega je toliko našega gledanja le površno precenjanje, zavoljo tega smo pri tolikih stvareh brez čustev in brez spoznanja.

Prva zapisana slovenska beseda sega tisoč let nazaj. Zapisal jo je menih tam pri Vrbskem jezeru in danes ta zapisek imenujemo brižinski spomeniki. Zdaj pomislimo, kakšna je bila pot od prve zapisane besede do prve tiskane. Pomislimo na rokopise, z gosjim peresom napisane in z lepimi ornamentami okrašene, in tja do prvih lesenih črk, na katere je bilo mogoče odtisniti le nekaj knjig in so bile črke nerabne. Pomislimo na Guttenberga, ki je izumil prvi, dober tisk, na njegove preproste stroje in na današnje, ki so že pravo čudo.

Kako strašno dolga je bila pot od besede, ki je šla od ust do ust, pa do besede, ki nam spregovori takoj, kakor brž odpremo knjigo ali razgrnemo časopis, kakor hitro odpremo radio ali televizijski aparat.

Kakor je izum smodnika docela spremenil način vojskovanja, tako je izum tiska spremenil človekov duhovni svet. Srednjeveška zaprtost je dobila razpoke; ideje, ki so bile dotlej zelo vezane na kraj nastanka, so mogle s knjigo potovati drugam. Če pogledamo samo k nam, v dobo luteranstva. Primož Trubar, izgnanec, je takoj doumel, kaj more s tiskom in z domačo besedo doseči. V sodih so romale knjige iz tujine, abecednik, cer-



kvne pesmi, postilije. Ničesar ni bilo mogoče postaviti v bran tej strašni sili. Katoliški tabor je to uvidel in protireformacija je začela z isto potjo.

Danes si brez tiska sveta ne moremo več predstavljati. Pomislite samo, kaj bi bilo, ko bi na mah ne bilo knjig ne *časopisov*. Ko bi prenašali novice sli kakor nekoč. Nemogoče življenje.

Tisk je danes velesila in nujna potreba kakor kruh. Človekovo duhovno obzorje danes ni mogoče zastrti z nobeno stvarjo več, človekov duh želi dojeti vse, kar je mogoče. Svet je danes odprt na vse kraje in konce, odpira se celo vesolje. In v takem svetu more človek živeti le tedaj, če se ne čuti omejenega, če ve, da more stvari, ki jih sam ne more razvozljati, pregledati in razvezati s pomočjo tistih, ki jim je to uspelo.

Že takoj na začetku smo rekli, da sta dober tisk in dobra beseda luč in svetloba. Poglejmo to od blizu in premislimo, v čem je dejansko moč te luči.

### **Tisk nam odkriva duhovni svet**

Vprašanje duhovnosti je tudi vprašanje dobre besede, dobrega tiska. Da je med nami danes toliko narobe, je krivo nezavestno bežanje ljudi v nemir. Hrepenenje v mir vodi samo po eni poti — po poti duha. Naša zagledanost v zunanost nas iz leta v leto bolj in bolj ločeva od bogastva duha. Nič več se ne zavedamo, da brez du-

hovne osnove nič nismo, da brez nje izginjamo v vsakdanji ničevosti, da postajamo prazni. In kar je čudno — vsi imamo isti izgovor: Za knjigo, za dobro revijo, za dober časopis nimamo časa. Votli se ne samo naše osebno življenje, votli se življenje cele skupnosti. Prerez, če bi ga danes napravili, bi pokazal obupno revščino našega duhovnega življenja. Pod površino ni več veliko. Vsaka skupnost, naj bo taka ali taka, ki misli, da je mogoče duhovno bogastvo nadomestiti z zunanjim, marsikdaj plehkim sijem, je na poti v mrtvašnico.

Saj nazadnje se o duhu marsikdaj govori, z lepimi besedami in lepimi frazami. Toda ne pozabimo, da je za spoznanje pravega duha najbolj vidno znamenje — volja. Volja namreč iz resničnega duha izvira, iz njega raste. Kjer je le govorjenje o duhu, pa se volja ne pokaže, je tisti duh beden in reven. Tak duh skupnosti iz životarjenja ne bo dvignil.

Verjemite mi, da sem v zadnjih letih marsikdaj premišljal, kje je korenina nerganja, obotavljanja, praznega govorjenja, kje so korenine velikih načrtov, ki so v oblake naslikani. Vedno sem se z vsake poti takega razmišljanja vrnil k isti točki: Edina trdna skala, na kateri bo obstalo vse, kar bo iz nas zrastle, je duh. Če brez tega gradimo, če brez tega sanjamo in v sanjah delamo načrte, bo vse postavljeno na pesek. Prišli smo v čas, v tisto najbolj nevarno do-

bo, ko smo duha pričeli zamenjavati s tehniko in se nam celo zdi, da smo na pravi poti.

Koliko jih je še med nami, ki bi vsaj v soboto ali nedeljo zvečer segli vsaj za pol ure po dobri knjigi ali dobri reviji? Ali če vzamem bolj na široko: Koliko jih je, ki bi, recimo, ko hodijo na pomladne ali poletne izlete, še znali odpreti knjigo narave, to knjigo božjih čudežev, to knjigo lepote v drobnih stvareh? Koliko jih je, ki bi vsaj tu znali brati o čudovitosti duhovnega bogastva? Mar ni resnica, da se še tu zgublamo navadno le v vpitju, marsikdaj v pijači in navadnem golem veselju. Ne damo duhu niti tu, da bi precenil drevo in njegove skrivnosti rasti, travo in cvetje v njej, oblake, ki potujejo po nebu. Še tu vidimo samo zunanost brez vsebine. Kako, dragi moji, ne bi postali prazni in puhli?

Če stvari in dogodkov ne gledamo z duhom, stvari in dogodki zgube vsebino, vse postane samo zunanost, samo okvir.

### Tisk nas plemeniti

Druga velika vrednost dobrega tiska in dobre besede je, da nas plemeniti in dela boljše. V borbi z življenjem, v skrbi za vsakdanji kruh smo vsi nujno na isti poti — postajamo trdi. Zavoljo tega delamo svet še ožji in še bolj robat. Pomislimo samo, kako je po fabrikah. Trd človek ob trdega udarja, kakor da plemenitosti na svetu sploh ni več. Vse okrog nas je v

begu za dobiček, čustva so odrinjena nekam daleč, vsak gleda nase. Tako strašno lahko je zgubiti duha v tem surovem življenju in misliti samo na kruh. Dobra knjiga, lepo zapisana beseda in misel so kakor blage roke, ki ti brez nasilja obrnejo pogled v duha. To ni beg pred surovostjo, ne beg pred dolžnostmi, to je samo počitek, v katerem moremo v sebi vzdigniti tisto, kar vsak človek ima v svoji naravi — biti dober, biti plemenit, pogledati v večnost, kjer so vse vrednote zbrane in tistem čudovitem sijaju, ki smo ga mi že pozabili. Človek, ki zgubi odnos do dobre knjige, do dobre besede, nujno zgublja na človečnosti, odnosi do soljudi postanejo uradni, mrzli, na soljudi gleda samo še kot na kruhoborce.

Neznansko blažilna sila je dober tisk, kakor je neznansko pogubna slab tisk. Če danes odprete povprečni časopis z detajli kriminalnih dejanj, z dvoumno spolzkostjo, s pogrevanjem in napihovanjem zgodb, ki so v bistvu malenkostne, potem šele človek do kraja začuti, kaj dober tisk pri ljudeh lahko stori, kako ljudi lahko dviga. Če gledamo na življenje kot resni ljudje, moramo priznati, da more biti lepo le ob plemenitih ljudeh, ob takih, ki se zavedajo, da samo s kruhom ni mogoče živeti, da večnost iz vsakdanje dejavnosti ni mogoče izključiti. In tu, prav v tem je bistvo dobrega tiska, dobre besede: življenje prikazuje pod vidikom večnosti. Ne prikazuje člo-

veka samo v središču dogodkov, ne slika ga samo kot grabeža za ugodnostmi, temveč ga podaja v celoti, z dušo in telesom, kot človeka, ki ni odgovoren za svoja dejanja samo pred soljudmi, pred sodniki in oblastniki, temveč tudi pred večnostjo.

Prikaz življenja v dobri knjigi, v dobri povesti, v dobrem romanu, prikaz življenja po dobrih revijah in časopisih je resnično življenje in tudi če je prikazano iz umazane nega izseka življenja, je prikazano tako, da ne krivi resnice, še manj pa na način, ki bi pokončeval lestvico vrednot. Koliko je na žalost danes pisanja, v katerem je zločinstvo že skoraj junaštvo, upiranje poštene, legalni oblasti zmago-slavno dejanje, upiranje Cerkvi začetek nove dobe. Vse to, napihnjeno in izmaličeno, okrašeno s frazami o svobodi vesti, o svobodi človeškega dostojanstva in pod ne vem še kakšnimi frazami, se prodaja ljudem na vseh koncih in krajih. Danes sta dva, ki verujeta v to frazarjenje, jutri štirje in nazadnje se tistim, ki še stojе, zazdi, da so starokopitni, za časom, umaknejo se iz borbe in tisto, kar je napačno, zmaga. Kolikokrat se zgodi, da časopisje prinese samo pol resnice, zamolči pa tisti del, v katerem dogodek dobi čisto drug pomen. Koliko je danes časopisja, ki širi kot čisto resnico navadno govoričenje, ki se čez čas pokaže, da je bilo napačno. Kolikokrat je težko ali sploh nemogoče škodo popraviti. Namigavanja, pretirava-



nja, zavijanja ne spadajo ne v tiskano ne govorno besedo. Zato naj nam bo vsem veliko in sveto pravilo: Brez plemenitosti je življenje zelo oglato in brez duha plemenitosti ni.

### Tisk med nami

Tretjič, za nas kot slovensko skupnost na tujem, zelo važno je: Če svojega tiska in svoje dobre besede ne bomo podpirali, si bomo sami spodrezali slovenske duhovne korenine veliko pred časom. Da si bomo vsi na jasnem: Ne mislim govoriti za časopise, revije ali knjige, ki so recimo meni najbolj pri srcu. Mislim na vse slovenske izdaje, ki trdno stojе na ideali-

stičnem svetovnem nazoru. Mnogo še imamo: Ameriška domovina, Slovenska država, Vestnik, Tabor, Svobodna Slovenija, Misli, Naša luč, Družabna pravda, izdaje Slovenske kulturne akcije, celovške Mohorjeve družbe, med čisto nabožnimi Ave Mariá, Božja beseda, Duhovno življenje, Katoliški misijoni in še marsikaj. Vsega ne morem našteti. Dokler vse to stoji na idealističnem svetovnem nazoru, dokler obravnavajo človeka kot celoto z dušo in telesom, je to dober slovenski tisk. Ni nujno, da se skladam z vsem, kar pišejo, zato imam kot svoboden človek vso pravico, da se odločim za tistega, ki je mojemu čutenju, mojemu gledanju najbližji. Jasno je, da vsak vsega ne more imeti, toda ne morem mimo tega, kar sem želel v zadnjem času že večkrat povedati.

Mnogo je že slovenskih hiš, ki nimajo skoraj nobenega slovenskega časopisa več, ne revije, ne knjige. V zadregi je vedno isti izgovor: Pride predrago. Predrage so jim knjige Mohorjeve družbe, predrag jim je ta ali oni časopis, ta in ona nabožna revija. Postavim: Lahko si kupiš lep televizijski aparat za 600 dolarjev. Za mnoge je že premalo lep, stati mora 800. In še postavim: za ta prebitek bi lahko za deset let plačal vse, kar slovenskega časopisja v tujini izhaja. To je dejstvo in pribiti želim, tudi če me kamnate: Zavoljo komodnosti in razkazovanja smo ubili že mnogo duhovno lepega in še ubija-

mo. Za vzdrževanje duha, za vzdrževanje slovenskega duha je škoda vsakega centa, za osebno komodnost pa nobena žrtev ni prevelika.

Tako zelo globoko se je to vraslo v nas, da se močno bojim, da mnogim nobena, še tako lepa beseda ne pomaga. Z zamahom roke gredo mimo vseh.

### Pojdimo za 120 let nazaj!

In ob tej misli, reči *moram* grenki misli, pojdimo za 120 let nazaj. Naj vam, dragi prijatelji preberem osmrtnico, ki jo je tedaj izdalo Slovensko društvo v Ljubljani in se takole glasi:

Slovenskemu društvu v Ljubljani je dal gospod vodja narodne straže v Krajnji žalostni prigodek na znanje, da je naš slavni pesnik gospod

#### *France Prešerin*

dohtar pravice in c. k. pravdosrednik v Krajnji, 8. dan tega mesca ob osmih dopoldne, po dolgi boleznini in previden s smertnimi zakramenti umerl.

Pogreb bo v saboto, 10. dan tega mesca, ob desetih dopoldne.

Slavnemu možu poslednjo čast skazati, povabi slovensko društvo prijatelje in znance rajnciga, vse ude slovenskiga društva, in sploh vse domorodce, naj pridejo v saboto v Krajnj k pogrebu.

V Ljubljani, 8. dan svečana 1849.

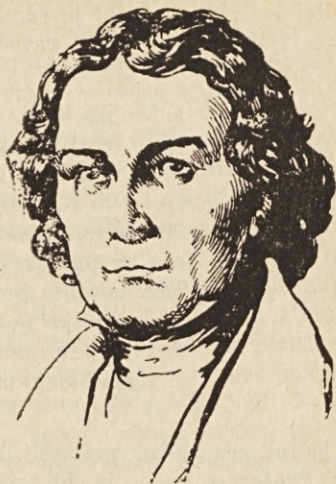
S tole osmrtnico, dragi prijatelji, pričem drugi del tehle misli. Bilo bi namreč grdo, če bi v meseču tiska ne spregovorili o človeku,

katerega poezije so klasično delo v slovenski literaturi, o pevcu, ki je na čudovit način pokazal, kako gibljiva in zvočna je slovenska beseda.

France Prešeren je bil rojen 3. decembra leta 1800 v Vrbi na Gorenjskem. V kmečki hiši kakor mnogo talentov v tistih časih. V materinem srcu je bila želja, da bi brihtni fant nekoč novo mašo pel, toda pot nadarjenega Franceta je bila drugam zarisana. Ko je leta 1821 z Dunaja odhajal jurist Friderik Baraga, da vstopi v ljubljansko semenišče, je prihajal na Dunaj France Prešeren, da prične pravne študije. Dva velika moža sodobnika in kako različna pota!

Čas, v katerem sta živela, je bil še vedno čas janzenizma, ki je mrko metal svoje sence na vse javno življenje. Boril se je z njim Baraga in boril se je z njim tudi Prešeren. Sicer vsak na svoj način, toda oba sta imela hude ure. Baraga je odšel v Ameriko, Prešeren je ostal doma in telesno zlomljen v Kranju končal svojo zemeljsko pot.

Če pogledamo v dobo pred Prešernom, smo Slovenci imeli edinega pevca v Valentinu Vodniku, prvo povest smo pa dobili šele s Ciglerjevo Sreča v nesreči leta 1836. Človekova čustva so morala biti pred javnostjo vklejnjena v ozkoto poučevanja, osebna hrepenjenja, želje niso smele biti izražene, kakor jih je srce narekovalo. Prvi se je vsaj deloma izvil iz tega obroča Valentin Vodnik v Pesmih



za pokušnjo in v brambovskih pesmih. Ni dvoma, da je čas francoske Ilirije marsikaj janzenističnega premaknil iz temelja in da je to pustilo sled v Baragi in v Prešernu. In kar je za francosko dobo tudi značilno, slovenski jezik je postal bolj upoštevan in je prišel v šole. Čeprav so Francozi po porazu v Rusiji morali zapustiti slovenske kraje, se je njih delo v treh letih poznalo in v dušah mnogih ostalo. Trinajstletni France Prešeren je tedaj pričel šolanje na ljubljanski gimnaziji.

Leta 1828 je Prešeren dokončal svoje pravne študije in stopil v življenje. Stopil pa je vanj s strašno rahlo dušo. Čustvovanje je preraščalo razum, za vsakdanje skrbi ni imel pravega smisla, misel na denar mu je bila daleč. Hodil je s srcem na dlani in to mu je prineslo bridkost za bridkostjo.

Pel je iz srca, videl je samo le- nje. V eni izmed gazel je takole  
poto, ljubezen in svoje razočara- zapel:

Kdor jih bere, vsak drugače pesmi moje sodi;  
eden hvali in spet drugi vpije: „Fej te bodi!“  
Ta veli mi: poj sonete; oni: poj balade;  
tretji bi bil bolj prijatelj Pindarovi odi.  
Bo prijeten morebiti temu glas gazelic,  
oni bo pa rekel: Kaj za Vodnikom ne hodi?  
Razuzdanim bodo moje pesmi prenedolžne,  
al terejalke poreko, da jih je vdihnil zlodi.  
Jaz pa tebi sami, draga, želel sem dopasti,  
drugih nisem prašal, kaj se jim po glavi blodi.

Edini, res globok prijatelj, ki ga je Prešeren imel, je bil njegov sorojak iz Žirovnice Matija Čop. Ko je julija 1835 Matija v Savi utonil, se je Prešernovo življenje nalomilo. Tri leta za tem se je poročila Julija Primic, Prešernova sanja, ki mu je navdihnila Sonetni venec. V svoji razboleli duši se je Prešeren pričel umikati življenju, človek ima občutek, da bi se rad rešil v čisti duhovni svet, kar v Krstu pri Savici tako čudovito

prihaja do izraza. Njegov beg iz življenja — celo telesno je hotel ubežati in se je ob neki priliki v Kranju obesil, pa so ga rešili — pa se mu nikoli ni prav posrečil, zakaj čustva v njem so tako vrela, da je v čudni omotici hodil naprej. Mislim, da je čudovito lepo to sam povedal v pesmi Neiztrohnjeno srce. Grobarji prekopljejo grob in na dan se pokaže mrtvi mladenič, ki mu pa srce še utriplje. Takole se zamisli Prešeren:

„To pevčevo srce je,“ star mož tam govori,  
„ak bi bilo svetnika, bi mir mu dala kri.  
Svetost ne, pesmi večne mu branijo trohnet,  
ki jih zaprte v prsih je nosil dokaj let.

Mi mu srce odprimo, pod nebom naj leži,  
da dan današnji prejde, da prva noč mini,  
da vstane drugo sonce, pripelje beli dan,  
spet zajtro ga poglejmo, ko mine zor hladan.

Hladijo naj ga sapce, naj rosa pade nanj,  
naj sonce, luna, zvezde, kar so mu pevskih sanj  
pred vdihnile v življenju, prejméjo spet z njega,  
ak' bo ta čas splahnelo, spet zagrebímo ga.“

Naredili so tako in narava, vetr, rosa, sonce, luna in zvezde, ki so mu pesmi narekemale, so vzele nazaj, kar srce za življenje ni moglo povedati. Ko so grobarji spet prišli, so videli, da se je srce raztopilo kakor sneg v soncu. Ni bilo več kaj zagrebsti.

Stodvajset let, dragi prijatelji, bo torej minilo, kar je pesnik France Prešeren umrl. Bilo bi neumno trditi, da ni imel napak kot človek. Mnogo. Njegova čustvena in čutna narava sta ga marsikdaj zapeljali. Dva nezakonska otroka, ki jima ni imel kaj dati, sprt z marsikatero duhovno gosposko, osamljen v hiši tam v Kranju, nabuhel od vodenice — vse to mu je grenilo ure, ko mu je voda zalivala srce. Toda kot pesnik, ki je s slovensko besedo zapel iz srca tako čisto in jasno, da so vsi prisluhnili, ker sami niso verjeli, da more domača beseda biti tako pevnna, kot pesnik je ostal Prešeren ob vseh človeških napakah otrok. Velik otrok, ki je videl čudež ob rosni kaplji, ob pajčevini v jutru. In to, dragi moji, ga dela velikega. Gledal in pel je za vse Slovence, blodil in vstajal je za vse Slovence. Zato mrtev med nami živi že stodvajset let.

### Sklep

Glejte, vsak umetnik ima svoj svet, svet duha, v katerega nosi bisere, ki skrepene iz bolečin, iz veselj in razočaranj, ki jih ima ta svet. Svet umetnika je čudovit svet, svet, ki ga je Prešeren v Glosi takole orisal:

Koder se nebo razpenja,  
grad je pevca brez vratarja,  
v njem zlatnina — čista zarja,  
srebrnina — rosa trave.

Od tega je Prešeren dejansko živel, od tega živi vsak umetnik.

Dragi prijatelji, kratek sprehod smo napravili, sprehod čez svet zapisane besede in se skromno poklonili pred Prešernom. Mislim, da je bila to naša dolžnost. Morala bi biti dolžnost vsakega Slovenca, ki svojo besedo, pred tisoč leti prvič zapisano, še ljubi. Naj bi februar, mesec dobrega tiska, ne šel mrtvo mimo nas. Prosimo, kakor prosi molitev na Svečnico pri blagoslovu sveč: „Vsemogočni večni Bog, daj, da po Tvoji darežljivosti tudi v naših dušah nikoli ne ugasne luč Tvojega duha.“

Brez duha, dragi moji, nič nismo — duh pa je v besedi. Ljubimo jo, spoštujemo jo, podpirajmo jo in branimo jo.

Karel Mauser je imel ta govor na svečnico 1967 na sestanku Društva slovenskih protikomunističnih borcev v Clevelandu.

.....

Predaj se vetrom — naj gre,  
kamor hoče!  
Naj srce se navriska in izjoče!  
Vendar, mornar, ko je najvišji  
dan,  
izmeri daljo in nebeško stran...

Oton Župančič

# Peta škofovska sinoda: potek, poslanica, klic po svobodi

EDEN izmed zlahtnih sadov II. vatikanskega zbora je brez dvoma škofovska sinoda, koncil v malem, ki zbere vsake tri leta zastopnike škofov vsega sveta, da skupno s papežem razpravljajo o perečih problemih.

Na prvi sinodi leta 1967 so govorili o obnovi cerkvenega prava, o veri, o liturgiji, o mešanih zakonih in o semeniščih. Dve leti nato so na izredni sinodi pretresali odnose med Rimom in škofovskimi konferencami ter škofovskimi konferencami samimi. Tretja sinoda, doslej najdaljša in nekak začetek umiritve in jasnosti, je obravnavala dve temi: službeno duhovništvo in pravičnost na svetu. Na četrti sinodi leta 1974 je prišla na vrsto „Evangelizacija današnjega sveta“. Sad tega razpravljanja je apostolska spodbuda Pavla VI. „O evangelizaciji današnjega sveta“, ki je izšla 8. decembra 1975. Spodbuda, ki je temeljit dokument, bo dolga desetletja varno vodilo vsem oznanjevalcem božje besede; še več: bo bogat rudnik, ki bo znova in znova odkrival Kristusa evangelizatorja in Cerkev, ki hodi po njegovih stopinjah.

## Priprava na peto sinodo

Pripravo pete sinode so očetje četrte sinode in papež zaupali 15 škofom iz vsega sveta. Evropo so zastopali hrvaški kardinal Šeper, francoski nadškof Etchegaray, angleški nadškof Worlock in poljski kardinal Woytila. Iz Azije so bili štirje: korejski in pakistanski kardinal: Lou Hwan in Cordeiro, libanonski in indijski škof: Dourmith in D'Sousa. Afričani so bili trije: Thiandoum iz Dakarja, Hurley iz Južne Afrike in Zoa iz Kameruna. Iz Amerike pa so bili štirje: Bernardin iz ZDA, Lorscheider in Moreira Neves iz Brazila in Pironio iz Argentine, ki je sedaj v Rimu.

Petnajstorica, ki se je pogosto sestajala s stalnim tajnikom sinode, poljskim škofom Rubinom, je bila v stalni zvezi s škofi vsega sveta, izvedenci raznih panog, rimskimi kongregacijami in seveda s sv. očetom. Po študiju raznih problemov je papež določil temo nove sinode: kateheza, katekizacija danes, posebej otrok in mladine.

S to odločitvijo je bila vidno nakazana zveza med četrto in peto sinodo. Katehizacija, domače povedano: poučevanje verouka, je



namreč le en odsek oznanjevanja božje besede.

## Začetek pete sinode

Začetni dan pete škofovske sinode je bil 30. september, godovni dan sv. Hieronima, velikega ljubitelja sv. pisma. Prišlo je 204 kardinalov, nadškofov in škofov iz vseh kontinentov sveta. Rimske urade, nekaka ministrstva, je zastopalo 18 kardinalov. Iz držav za železno zaveso je bilo petnajst zastopnikov, najpomembnejši med njimi ukrajinski kardinal Slipyj. Slovenijo je zastopal koprski škof Janez Jenko. Iz Argentine so bili trije: kardinal Primatesta in škofa Raspanti in Bozzoli. Nobenega ni bilo iz Albanije, Gvineje, Kambodže, Laosa in celinske Kitajske. Tiskovni zastopnik apostolskega sedeža škof Deskur je dejal: „Razumeti jih moramo. Njihov položaj v domovini je težak in ni jim treba nalagati še novega trpljenja.“

Za vodstvo zborovanj je Pavel VI. imenoval tri kardinale: Baggia, prefekta rimske kongregacije za škofo; Ribeira, portugalskega patriarha, in Thiandouma iz Dakarja. Študijska referata, ki sta bila osnova vsega razpravljanja, pa je poveril nemškemu nadškofu Degenhardtu iz Paderborna in brazilskemu kardinalu Lorscheiderju, dvema Nemcema, ki sta si celo po zunanosti podobna.

## Beseda papeža Pavla VI.

Tridesetega septembra je bila v Sikstinski kapeli uvodna sv. maša, na čast Sv. Duhu, somaševanje vseh udeležencev s sv. očetom.

Pavel VI. je v homiliji poudaril obsežnost zgodovinskih sprememb sedanjega časa in pomembnost novih nalog voditeljev Cerkve. Sodobnemu človeku je veliko težje govoriti o Bogu, vendar je po drugi strani danes med ljudmi veliko hrepenenja, pričakovanja in iskanja Boga. Cerkev potrebuje, je dejal papež, zares pogumnih škofov, ki se bodo vsega žrtvovali za izpolnitev svoje naloge. Vsak iskren človek se bo pred takim poslanstvom čutil nezmožnega, vendar nam more tu pomagati živa vera. Z božjo pomočjo je možno izvršiti svoje naloge. Kar je pri veri človeškega, se spreminja in propada, božja beseda, luč resnice, pa sveti.

Popoldne pa sta nastopila škof Rubin, tajnik sinode, in nemški nadškof Degenhardt. Rubin je zbranim očetom predočil delo odbora od zadnje škofovske sinode v letu 1974. Nadškofu Degenhardtu pa je bilo poverjeno študijsko poročilo o stanje Cerkve.

## Pregled življenja in dela Cerkve

Nadškof Degenhardt, kateremu je sv. oče ob koncu referata iskreno čestital, je svoje poročilo izdelal na podlagi ocen, ki so jih

izdelale nekatere škofovske konference, 42 po številu, z raznih delov sveta.

Poročevalec je med drugim dejal: Po zadnji škofovski konferenci leta 1974 se je v Cerkvi poživila zavest evangelizacije. Sodelovanje laikov pri poslanstvu Cerkve se je okrepilo. Vendar se je v tem času nadaljevala sekularizacija sveta, posebno v industrijskih pokrajinah, in to še hitreje kot prej. Tako smo bili priče nadaljnjemu omalovaževanju temeljnih vrednot sodobne družbe, ki dopušča vse. Tu je nemški nadškof omenjal vedno bolj široko dopuščanje uničevanja človeškega življenja s splavom, pa tudi porast nezakonite sterilizacije, evtanazije, umetnega oplodjevanja, poskuse spreminjanja človeškega zametka in seveda vedno več ločitev zakonskih zvez. Podčrtal je tudi iztreznjenje številnih, ki so verovali v nekatere ideologije. Po številnih krajih je opaziti porast duhovnega življenja, in to zlasti med mladimi. Nadalje je omenjal „velike in posebne nevarnosti“ za Cerkev v komunističnih in ateističnih državah. Glede duhovnikov je dejal, da se je v zadnjih letih obrnilo na bolje. Silno škodo je Cerkvi prizadejala „teologija osvoboditve“. Nič manj pa niso škodila gibanja „kristjanov za socializem“. Veliko zmedo je nadalje prinesla nejasnost nekaterih glede moralnih vprašanj. Tu bo treba več pogovorov in raz-

prav, da svet ne bo stal pred negotovostjo, kaj sme in kaj ne sme. Posebno glede spolnosti je treba zavzeti bolj jasna in prepričljiva stališča.

### **Evangelizacija danes, posebej otrok in mladine**

V soboto, 1. oktobra, je govoril brazilski kardinal Lorscheider, ki je tudi predsednik CELAMA, latinsko ameriških škofov. Govoril je o temi pete škofovske sinode: Katehizacija danes, posebej otrok in mladine. Naštel je več vidikov, v katerih lahko proučujemo to vprašanje: kraji, osebe, metode kateheze, šolanje in vzgoja katehetov in katehistinj. Med drugimi je poudarjal, kar stoji že v Pavlovi spodbudi: „Razumu, zlasti otrok in mladih, je treba s pomočjo sistematičnega pouka pomagati do spoznanja temeljnih dejstev in žive vsebine tiste resnice, ki nam jo je Bog dobrohotno razodel in ki jo je Cerkev skušala v teku svoje dolge zgodovine izraziti na vedno bogatejši način. Nihče ne bo oporekel, da je treba ta pouk podajati tako, da oblikuje navade krščanskega življenja, ne pa da ostane samo pri razumu... Metode morajo biti prilagajene starosti, kulturi in sposobnosti oseb; pred očmi morajo vedno imeti to, kako bi v spomin, razum in srce vtisnile bistvene resnice, ki naj bi prepajale celotno življenje... Ne da bi si upali

količkaj zanemarjati vzgojo otrok, je z druge strani očitno, da je zaradi sedanjih razmer za veliko število mladih in odraslih, ki jih prevzame milost in polagoma odkrivajo Kristusov obraz ter začutijo potrebo, da se mu darujejo, vedno bolj potreben katehetski pouk v obliki katehumnata.“

### Živahne debate in delo v skupinah

Naslednje dni je sledila živahna debata. Bilo je 23 plenarnih zasedanj, ki so jih vodili papeževi delegati: Baggio, Ribeiro in Thiandoum. Sv. oče je bil večkrat navzoč. Veliko časa pa so očetje posvetili študiju po skupinah. Bilo je enajst skupin: tri za angleško govoreče škofove, tri za špansko-portugalsko govoreče, dve za francosko govoreče in po ena za nemško, italijansko in latinsko govoreče. Slovenski škof Jenko se je pridružil nemško govoreči skupini, ki jo je vodil nadškof Degenhardt. Kardinal Slipyj je bil v skupini latinsko govorečih, ki jo je vodil kardinal Felici, glavni tajnik II. vatikanskega zbora.

Prvi se je oglasil k besedi na plenarnem zasedanju nemški kardinal Höfner, predsednik nemške škofovske konference. Škof Jenko je močno podčrtal pomen družinske vzgoje. Med največjimi ovirami za dobro katehetsko vzgojo je nezadostno zani-

## Tiho prihaja mrak

Tiho prihaja mrak,  
plah je njegov korak,  
ni ga čuti.  
Srce, zakaj drhtiš?  
Česa, povej, se bojiš  
v tej minuti?

Ali teman spomin  
se je zgostil iz temin  
brezobraznih?  
Ali bodočnost — vampir  
puhnil v večerni je mir  
misli ti blaznih?

Ali je jata vetrov  
šla preko dragih grobov  
zapuščenih?  
Ali iz daljnih samot  
prišla je pesem sirot  
zasolzenih?

Tiho prihaja mrak,  
plah je njegov korak,  
plaho bega.  
Srce, zakaj drhtiš?  
Česa, povej, se bojiš?  
Vsega, vsega...

Oton Župančič

---

manje staršev. Toliko je družin, ki malo cenijo versko življenje. Katehet ne more prepričati svojih učencev, da so stvari, ki jih njegovi starši omalovažujejo, zelo pomembne. Splitski nadškof Franić se je oglasil 3. oktobra. Poudaril je, da prihaja iz države (Jugoslavije), kjer raste nova marksistična, ateistična gene-

racija in kjer je marksizem uradna doktrina, ki se uveljavlja preko družbenega obveščanja, šole in javnega življenja. Katehiziranje je svobodno v cerkvi, samo znotraj cerkve. V Jugoslavijo prihajajo vplivi z Vzhoda in z Zahoda. Z Zahoda prihaja duh potrošništva, liberalizem, sekularizem. Njegova posledica je veliko manjšanje duhovniških in redovniških poklicev v zadnjih letih. Z Vzhoda pa prihaja ateizem, ki se v Jugoslaviji spreminja v „posebno vrsto marksizma“.

K besedi so se oglasili skoraj vsi škofje. Vsak je imel na voljo pet minut. Po petih minutah se je začela na govorniškem odru prižigati lučka, ki je opozarjala naj govornik čimprej konča. Čez nekaj časa pa so opozorili tudi zvočni signali.

Ob poročilih z najrazličnejših delov sveta so mogli poslušalci dobiti močno zanimivo, večkrat tudi pretresljivo sliko življenja in delovanja Cerkve.

Poleg zastopnikov Cerkve v vzhodnoevropskih deželah in v Vietnamu je tudi škof iz Mozambika poročal o načrtni ateizaciji njegove afriške dežele. Tam je mladim prepovedano udeleževati se verske dejavnosti. Prepovedano je tudi krščevati otroke. Slovvaški škof Gabriš je povedal, da na Češkoslovaškem ne smejo učiti verouka zunaj šol; obiskovalci šolskega verouka so nadzorovani, njihove starše pa nadlegujejo. Bolgarski škof Stratijev je ome-

nil, kako zelo si želijo v Bolgariji natisniti katekizem, veroučno knjigo, s katero bi lahko mladim razlagali verske resnice. Poljski kardinal Woytila je na sinodi pozval udeležence beograjske konference, naj obsodijo sedanje „protikatehetsko ozračje“ v poljskem javnem življenju. Iz poročil madžarskega kardinala je razvidno, da se kljub nekaterim spektakularnim izjavam in gestam v njihovi deželi postopek ateizacije dežele, posebno mladih, nadaljuje...

Belgijski primas Suenens je na sinodi omenil, da more dati porajajoče se „karizmatično gibanje“ v raznih deželah katehetskemu delu novega zagona. Holandski kardinal Willebrands je omenil, da mora biti danes katehizacija ekumensko usmerjena. Afriški in nekateri ameriški škofje so zahtevali, naj v Rimu izdajo nov katekizem v duhu zadnjega koncila, da bo med ljudmi več jasnosti, kaj je pravi krščanski nauk v sedanjem času...

## **Sklep 5. škofovske sinode. Poslanica božjemu ljudstvu**

Dne 29. oktobra je bil sklep pete škofovske sinode, ki bo šla v zgodovino Cerkve kot ena izmed najbolj umirjenih sinod. Pri zahvalni sv. maši se je sv. oče zahvalil sinodalnim očetom in jih opogumil za delo, posebej še na katehetskem področju.

Pred sklepom pa so zbrani ško-

fje izročili razmišljanja, podatke in sklepe sv. očetu s prošnjo, naj po zgledu apostolske spodbude o evangelizaciji z izvedenci izdela novo spodbudo, ki naj z jasnostjo osvetli probleme poučevanja verouka danes.

Na vse božje ljudstvo pa so zbrani škofje naslovili poslаницo, ki ima uvod, sklep in tri dele. V uvodu med drugim stoji: „Prejšnja škofovska sinoda leta 1974 se je poglobljala v vprašanje evangelizacije v sodobnem svetu. Zdaj se nam je zdelo nadvse koristno, da Cerkev pod vodstvom najvišjega pastirja nadaljuje prizadevanja na istem področju in se poglobi v cerkveno dejavnost, ki ji pravimo kateheza. Ta je vedno potrebna za živo in dejavno širjenje božje besede, za poglobljeno spoznanje našega Gospoda Jezusa Kristusa in njegovega odrešilnega oznanila, obstaja pa v urejeni in rastoči verski vzgoji, združeni z nenehnim procesom zorenja vere.“

V prvem delu listine so se sinodalni očetje podrobneje ustavili ob nekaterih temeljnih spemembah, ki jih je prinesel s seboj naš čas. Dobesedno so zapisali: „V mnogih deželah katehetskega poslanstva ni mogoče svobodno izvrševati. V nekaterih državah je namreč na nedopusten način omejeno ali naravnost onemogočeno izvajanje osnovnih človekovih pravic, med katere spada tudi pravica do verske vzgoje. V

teh deželah so pogosto izjave o verski svobodi samo formalne, ko dejansko ni prave svobode, ki bi Cerkvi omogočila prežeti življenje svojih članov s celotnim življenjskim oznanilom, kakor tudi ni dejanskih pravic, da bi se verniki zbirali h katezezi, nimajo na voljo prostorov in potrebnega časa, ni mogoče izdajati knjig ali drugih pripomočkov za verski pouk, ni možnosti za vzgajanje katehetov.“

V drugem delu listina poudarja, da je Kristusova skrivnost središče kateheze. Kateheza je oznanjevanje Besede (Kristusa), spominjanje in pričevanje hkrati. Vernim hoče dopovedati, da je Jezus Kristus Sin božji, da živi in da je odrešenik. Cerkev se spominja odrešenjskih skrivnosti in jih obhaja. V celotni katezezi morajo biti nerazdružno povezane torej naslednje tri prvine: spoznanje božje besede, obhajanje vere v zakramentih, izpovedovanje vere v vsakdanjem življenju.

V tretjem delu svoje poslanice se škofje ustavljajo ob dejstvu, da je kateheza naloga vsega božjega ljudstva. Prvi katehet v škofiji je škof. Ni le koordinator, temveč se mora neposredno vključiti v katehezo. Sledijo duhovniki, kateheti, katehistinje in vse božje ljudstvo.

Škofje na koncu izjavljajo, da popolnoma razumejo in odgovorno sprejemajo svojo vlogo v katezezi, zaupajo v vodstvo Sve-

tega Duha in pomoč Marije, ki je Mati Cerkve.

### **Priprava za leto 1980. Novi svetovalci tajništva**

Na peti škofovski sinodi so zbrani očetje izvolili tudi nove svetovalce glavnega tajništva sinode, ki bo, če Bog da, leta 1980, na pragu zadnje petine dvajsetega stoletja. Škofje so izvolili 12 članov, sveti oče pa je po pravih določil še tri člane.

Evropo, stari, nekdam zelo krščanski, kontinent bodo zastopali: poljski kardinal Wojtyła, ki vedno bolj nadomešča borbenega in ostarelega primasa Višinskega, nemški kardinal Höffner, italijanski kardinal Felici in Francoz Etchegaray, ki je predsednik Sveta evropskih škofov. Ameriko,

upanja polni kontinent, predstavljajo: Severnoamerikanec nadškof Bernardin, Brazilec Lorscheider, Argentinec Primatesta in Kanadčan Carter. Iz Kanade je sv. oče izbral tudi ukrajinskega metropolitana Hermaniuka. Iz Azije so: pakistanski kardinal Cordeiro, Filipinec Sin in Indijec D'Souza. Afriko, kjer krščanstvo naglo napreduje, pa bodo v novem svetu zastopali: Thiandoum iz Dakarja, Hurley iz Južne Afrike in Atunga iz Kenije.

Škofovske sinode so moderne ustanove Kristusove Cerkve; ustanove, ki ob popolni zvestobi Kristusu neprestano iščejo nova pota, da bo tako lahko tudi človek atomske dobe veren, živa priča Jezusa Kristusa.

Alojzij Starec

## **Brižinski spomeniki**

Če bi naš praded ne bil grešil, bi večno živel, ne bi se staral in ne bi nikoli imel skrbi, tudi ne nesrečnega telesa, marveč bi večno živel. Ko pa je bil po hudičevi zavisti pregan od božje slave, so na človeški rod prišle bolečine, žalosti, bolezni in navsezadnje smrt. Vendar pa, bratje, spomnimo se, da se imenujemo tudi sinovi božji. Zato opustimo ta mrzka dela, ki so hudičeva dela, kakor obrekovanje, obrekovanje brata, tatvina, uboj, poltenost, nespoštovanje priseg, ki jih prelamljamo, sovraštvo; nič ni bolj ostudno pred božjimi očmi ko ta dela. Morete torej, sinovi, videti in sami razumeti, da so bili sprva ljudje prav taki kakor smo mi, ter so hudičeva dela sovražili, božja pa ljubili...

Odlomek

# Avto na cesti življenja

ŽE tretjo soboto mi jo je sv. Izidor zagodel. Upal sem, da mu bo po treh tednih nenehnega dežja končno le pošla zaloga, pa gosti črni oblaki naznanjajo bližnjo nevihto. Spet bo malo ljudi pri sv. maši, čeravno so v Novoa sklenili, da bodo vnaprej vsi prihajali in s tem dokazali, kako je nujno potrebno, da se tamkaj zgradi kapelica.

Takšnih misli je bila polna glava perkenškega župnika, ki je skozi kuhinjsko okno opazoval mlakuže in blato na župnijskem vrtu. Prav tedaj se je ulilo z neba s takšno silo, da so lesene stene kuhinje kar zajecale.

Župnik je segel po težkih čevljih, da bi se pripravil za pot.

„Pa vendar ne mislite na pot v takšnem vremenu?“ se je strahoma oglasila gospodinja, ki je pravkar stopila v kuhinjo.

„Moram iti. Morda bi sebe in vernike mogel opravičiti, toda gre za nevarno bolnega starčka. Pred nekaj urami so mi sporočili, da so mu šteti dnevi. Šel bom čisto sam. Mlada življenja ministrantov ne maram izpostavljam nevarnosti v tej hudi uri, dekleta in fantje pa so danes vsi zaposleni s pripravami za večerno prireditev v gledališču.“

„Ako bi imeli nov avto in malo boljša pota, tako pa...“

„Vem, kam merite. Strinjam se z vami, da bi moje staro motovilo že zdavnaj zaslužilo pokojnino ali bi mu vsaj moral privoščiti malo boljša pota. Pa mi vendar v teh nalivih čudovito služi. Nudi mi vsaj zašilno streho, pa tudi vleče, čeravno otožno javka in od časa do časa sumljivo zaškripa. Sicer pa sami veste, da se tu novi avti ne pobirajo kar tako na cesti.“

Gospodinja je že imela odprta usta, da bi pričela sipati prepričevalne besede, kar priskakljata iz sprejemnice v kuhinjo katehistinja in njena rodna sestra, univerzitetna študentka, ki je tik pred nevihto prišla na obisk.

„Oprostite, g. župnik, prisluškovali sva. Iz vaših besedi se odraža odločna volja, da greste sami na pot. Razumeva, da v takšnem neurju nočete vzeti s seboj nedoraslih ministrantov. Midve pa sva dovolj zreli, da moreva služiti za priči, če se karkoli zgodi, in v sili morda tudi kaj pomagati. Kar z očmi sva se mimogrede pomenili, da vas bova spremljali.“ Tako je vsa razigrana gostolela študentka.

„Priznam, da nisem nikogar izrecno prosil, da bi me spremljal. 25 km daleč po takšnih potih in s takšnim avtom le niso mačje solze. Brez potrebe ne bi rad nikogar izpostav-

ljal nevarnosti. Ko pa se sami prostovoljno nudita, sprejemem vajino plemenito gesto.“

Opel se je krčevito upiral, pre-den se je pognal na ulico. Po dolgem javkanju in hreščanju se je končno le premaknil z mesta. Ko se je malo ugrel, je pa kar dobro vlekel. Nič ga ni motilo, če je iz mlakuž brizgalo vanj, da se je iz prikupnega starega opela vse bolj spreminjal v blatno maso. Srečno je prisopihal do mosta na reko Kijem in tudi za mostom v strmino nas je brez obotavljanja potegnil. Le zadnje metre se je nekaj spotikal nad skalami in kamni, ki jih je neurje bogvedi odkod nanese. Najbrž ga je tu tako prizadelo, da nam je na povratku odpovedal pokorščino.

Dež je v tem popolnoma prejenjal. Od pota ni bilo daleč do lesene bajtice, potisnjene pod košato drevo na vzpetini nad reko. Lovili smo ravnotežje med blatom in trnjem in srečno prispeli do cilja.

Prvi verniki so bili že zbrani pod drevesom, od daleč pa so se po blatnih poljskih stezah in namočenih njivah bližali ostali. Po rokovanju in pozdravih je 80 let stara gospodinja pokazala župniku kraj spovedovanja. V slabo osvetljenem, zasilno ograjenem prostorčku hiše se je duhovnik usedel na pručko, gospodinja pa na pograd, ki je najbrž ponoči služil za posteljo, in se prva spovedala. Med spovedovanjem je katehistinja v malo večjem prostoru ob vhodu pripravila oltar, razdelila med vernike pesmarice in z njimi posku-

šala razne melodije. Kljub slabemu vremenu je kakšnih 30 Indijancev in Čilencev napolnilo prostor, da so najbližji naravnost pritiskali na oltar, na katerega naj bi čez nekaj trenutkov stopil naš starejši Brat in se z nami daroval nebeškemu Očetu. Čudovito doživetje za vse navzoče je bilo to srečanje z božjim Vodnikom v samotni bajtici. Duhovniku so prihajale besede in padale v pripravljena srca, da smo se zares vsi počutili kot ena družina. Nič nas ni motilo, ko je sredi sv. maše zatulil veter in se vlila ploha ter so kaplje vse pogosteje padale na zbrane vernike. Molitve in pesmi so ogrevale srca, da se za takšne mlenkosti niso menila.

Po maši se je duhovnik z Najsvetejšim v spremstvu mladega fanta napotil do bolnika, sestrici pa je poslal v avto na poti. Bolnik je živel na nasprotni strani redukcije, dobra 2 km od bajtice, kjer se je opravila božja služba. Hoja po poljskih stezah je bila težavna, ker je bila zemlja vsa prepojena z deževnico in se je pod nogami neprestano udiralo. Za nameček pa se je bilo treba na vsakih sto ali dvesto korakov premuzniti med dvema bodičastama žicama ali pa preskočiti v ograji tretjo, najvišjo. Vsak gospodar v redukciji ima namreč sredi svojega posestva hišo, vso svojo zemljo pa skrbno ograjeno z žicami, da ne uhajajo goveda, konji ali ovce k sosedu. Pri tem seveda niso upoštevali, da se bo slovenski potepin z Najsvetejšim moral prebijati skozi nastavljene žice.



Bolnik je bil še pri popolni zavesti. Imel je tudi še toliko moči, da je s pomočjo požirka vode sv. hostijo mogel zaužiti. Po prejetih zakramentih je žarelo veselje z njegovega obraza. Bolj s pogledi kot z besedami se je zahvaljeval župniku za duhovna tolažila.

Ko sta duhovnik in fant stopila iz bolnikove hiše, se je že mračilo. Mrzel veter je puhnil vanju, da sta se kar stresla od mraza. Gosti oblaki so ob večernem mraku še bolj počrneli.

Hiteti morava, da naju ne zaja-me nevihta.

Bolj kot nevihta me skrbi temá. V temni noči se bo težko prebijati skozi žične ograje.

Tako sta modrovala in brzela po blatnih stezah. Ko sta se bližala fantovi domačiji, je siknilo v zraku in nevidne sile so pritisnile iz temé tako močno, da ju je skoro prevrnilo. Nekaj trenutkov zatem je završalo in se vsulo, kakor bi se nebesne zatornice šele tedaj prav odprle. Fant je skočil pod domači krov in tudi župnik je skočil za njim. Dve, tri minute je počakal, da se malo zlije. Ko pa je veter vse pošastneje tulil in je lilo z neba vse močnejše, se je pognal na dvorišče in iz teme zaklical fantu, naj ostane domá, da se ne bosta oba močila. Temá je bila tako gosta, da se žična ograja niti od blizu ni več razločila. Prenekajkrat se je župnik zaletel v žice, preden se je spomnil, da se bo treba ponižno prikloniti in se previdno pre-muzniti skoznje.

Sestrici v avtu sta se tresli od mraza in straha. Bali sta se, da bi se utegnilo župniku kaj hujšega pripetiti. Kdo ju bo peljal domov in rešil iz tega neurja? Glasno sta molili rožni venec, da bi se vsi srečno domov povrnili. Ko je župnik nalahno odprl vrata, ju je prvi trenutek prevzel preplah, ker sta imeli občutek, da se je kakšen potepin priklatil iz gozda. Ko pa se je glasno zakrohotal in pljusknil vanju s klobuka in dežnega plašča ves božji blagoslov tistega večera, je napolnila stari opel topla razigranost treh mladih src.

Veselje in navdušenje pa je kmalu minilo. Zdaj se je uprl ubogi opel. Očividno je otrpnil. Nič se ni oglasil na vse pritiskanje. Ker pa je bil avto prav na prevesici, mu je župnik popustil zavore, da se je začel pomikati pod silo svoje teže po strmini nizdól. Toda upanje, da ga bo premikanje prebudilo iz sna, se ni izpolnilo. Preril se je skozi blato pred mostom in se pridrsal do srede mostú. Tu pa se je ustavil brez znaka življenja.

Kaj sedaj?

Pohlevna rečica Kijem se je po tolikih nalivih spremenila v neugnani hudournik. Ogromne vodne mase so se grozeče valile proti mostu. Peneci valovi so se že zaletavali v most in pljuskali preko njega.

Sestrici sta se zgrozili, ko sta v temni noči opazili grozečo belino vodnih mas. Hoteli sta kar pobegniti iz avta. Pa ju je župnik zadržal, češ: še tega se manjka, da se nerodi

prekucneti v vodo in bom moral še vaju loviti pod valovi. Vzel je žepno svetilko in nekaj orodja ter šel na delo. Privijal je in odvijal, pa sam ni vedel, kako bi. Skušal je posnemati mehanika, katerega je opazoval, ko je pri zadnji takšni nezgodi obudil opel k življenju. Končno se je spomnil, da ima razdeljevalec elektrike pri tem važno vlogo. Kaj če bi se stiki razrahljali, ko je avto tik pred prihodom v redukcijo poskakov val med skalami in kamni? Rešitev je bila tu. Ko je to pot pritisnil na gumb, se je začul spet znani glas starega opela.

„Kako sem bila v strahu, da bomo na mostu ostali ali da bodo celo most z nami vred odnesli valovi,“ je vzdihnila študentka, ko so se že malo odmaknili od mosta. Tudi župnik je priznal, da ga je skrbelo, kaj bo s tema devama na mostu sredi noči med bučečimi valovi. Po prestani nevarnosti pa je ves razigran pripovedoval sestricama najnovejše dogodivščine svojega opela:

„Pred dvema tednoma je tu v bližini, na poti v Pitrako, zlezal v blato. Tako lepo se je počutil v topli mehkovini, da se mu ni dalo iz nje. Prepustil sem ga na milost in nemilost trem fantom, ki so me spremljali. Pograbil sem kovček z mašnimi potrebščinami in odhitel sam po blatnih potih in zapuščenih strniščih. Na srečo sem po polurni hóji naletel na traktor in možakarja na njem. Ko sem mu razložil svoj problem, me je povabil na svoje močno vozilo. Zapodila sva proti šoli na hribu z

največjo brzino, ki jo traktor premore. Tamkaj sem opravil sv. mašo in vse potrebno za kakšnih 50 vernikov, potem pa spet nazaj s traktorjem do svojega muhastega konjička. Našel sem fante vse blatne in premočene od znoja. Z motorjem in vse mi umetnimi napravami so premaknili blatno vozilo komaj pol metra s prejšnjega mesta. Traktorju se seveda ni mogel upirati. Ko je bil spet na trdih tleh, smo odhiteli z njim na naslednjo postojanko.“

Ko je župnik utihnil, se je spet oglasila študentka:

„Oprostite, g. župnik, ali vas smem nekaj vprašati? Zakaj ste prišli v te uboge in težke razmere, ko ste vendar imeli poprej tako lepo in ugodno življenje? Sestrica mi je pripovedovala, kako se vam je godilo v Kanadi in kako potem v Argentini. Ne morem vas razumeti.“

„Ne morete me razumeti, ker gledate svet z drugačnimi očmi kot jaz. Ako pa bi kdaj občutili srečo misijonarja, ki pridobiva za božje kraljestvo najbolj zapuščene, zane-marjene in zapostavljene, bi me do neke mere razumeli. Občutek, da si postavljen na božji fronti prav tam, kjer že dolgo ni bilo nobenega borca, poplača vse napore.“

„Občudujem vas, a razumeti vas še vedno ne morem.“

Spet so vsi trije utihnili in se zamislili.

Opel pa je spokojno pel svoj labodji spev in le tedaj malo zastokal, kadar je bila kotánja pregloboka in njeni robovi le preostri.

# Naše korenine, odločitve in rast

GLAVA in srce nam pravita, da je človek odgovoren za svojo in soodgovoren za narodovo usodo. Kljub danim političnim, kulturnim, gospodarskim in socialnim razmeram je pred nami vedno možnost, da z našimi odločitvami, našo voljo in našim delom vplivamo na razvoj dogodkov.

## Bodočnost moramo hoteti

Ko se vprašujemo o nadaljnji usodi slovenskega naroda, to je o usodi nas in našega rodu, storimo to v zavesti, da si moramo bodočnost najprej predstavljati kot zaželeni cilj, ki je nadaljevanje preteklosti in sedanosti in ki je produkt silnice, med katerimi je ena izmed bistvenih naša volja, uresničiti to, kar smo si zamislili. Če si narodovo bodočnost predstavljamo, si jo želimo in hočemo, bomo znali tudi najti najprimernejšo pot do nje in pričeti zanjo delati in žrtvovati. Svet pripada pogumnim, ki verujejo v svoje ideale in se zanje žrtvujejo.

Tisti, ki hočemo za svoj narod bodočnost, in sicer boljšo bodočnost, zavržimo vsako malodušje in uprimo svoj pogled v preteklost, tja, od koder poganjajo naše osebne in narodove korenine. Čim globlje bomo poznali delo in mišljenje, veselje in trpljenje, boje in zmage in tudi poraze svojega rodu, tem bolje bomo

razumeli sebe in svojega naroda sedanost, varneje bomo presojali poti, ki vodijo v bodočnost, in bolj prepričano ter z večjo ljubeznijo bomo za to bodočnost tudi žrtvovali.

## Pogled v preteklost

Kljub nepopolnemu in omejenemu poznanju preteklosti izluščimo iz nje dogodek, ki je brez dvoma eden izmed velikih mejnikov na naši narodni poti. Pokristjanjenje je bilo za naš narod pričetek novega zgo-

## Dr. Marko Kremžar



dovinskega obdobja. Krščanstvo, ki je nauk ljubezni, je naš narod sicer duhovno poglobilo, a na žalost med nas ni prišlo samo. Prinesli so ga nam nemški Bavarci, skupaj s svojim političnim in kulturnim vplivom; ki nam je deloma odtujil in deloma uničil — slovensko plemstvo in s tem izpodkopaval temelj naši državnosti.

Po vsej logiki bi moral naš narod tedaj izginiti v nemški povodnji, pa ni. Duhovniki, tako tisti, ki so izšli iz naroda, kakor oni, ki so kakor sveta brata Ciril in Metod prišli oznanjat blagovest od daleč, so pričeli celiti rane in krepiti opešano narodno telo in popravljati prizadeto krivico. In to samaritansko delo je v slovenskem narodu opravljalo duhovništvo skoraj tisoč let. Oropan svojega plemstva se je narod naslonil na svoje duhovnike, ki so tako opravljali istočasno cerkveno in narodno delo.

Medtem ko je kmet branil zemljo, takrat edini narodov kapital, je duhovnik ohranjal jezik in vero, temelja narodove kulture. Tako se je ohranjalo iz roda v rod seme, iz katerega je lahko pognal v teku stoletij gospodarsko, kulturno in versko razvit narod. Le politični del izročila, ki je bil z izgubo plemstva najhuje okrnjen, se je razvijal in dozoreval počasneje. Dolga stoletja sta duhovnik in kmet ohranjala in skoraj neopazno razvijala duhovni in tvorni del narodne dediščine, dokler je nista privedla na višino, ki mu je v čast v zboru narodov. V tej luči je treba gledati delo Trubarja

in Hrena, Vodnika in Slomška, Mahničarja in Jegliča, Kreka in Korošca, Ušeničnika in Rožmana.

Seveda ni šlo brez velikih žrtev, niti brez izgub. Narodno ozemlje se je skrčilo. Kakor se bojišče skrči na utrdbe okrog tabora, tako se je slovenski živelj zagrizel v zemljo pod Triglavom. Mnogi so padli, nekateri obupali in se predali, večina je vzdržala. Tako napoči pomlad narodov. Leta 1848 postavijo Slovenci zahtevano po Zedinjeni Sloveniji. Združijo se krog prvega narodnega programa in prično spet — politično živeti.

Ker pa je za politično delovanje potrebna gospodarska zaslonba, prične duhovnik Janez Evangelist Krek na prelomu stoletja z veliko gospodarsko reformo na zadružni podlagi in s tem razširi temelje slovenski industriji in financam.

Krekov sodobnik duhovnik dr. Anton Korošec, v času prve svetovne vojne najizrazitejši slovenski politik, kot neosporavan narodni voditelj izpelje veliko večino svojega naroda izpod tisočletne nemške državne oblasti in ga vključi v slovansko državo Slovencev, Hrvatov in Srbov. Da je bil mož, ki je izpeljal to zgodovinsko nalogo, katoliški duhovnik, je nekako simbol zgodovinske pravičnosti. Krščanstvo je po dolgih stoletjih poravnalo z narodom svoj politični dolg. S tem je zaključena doba, ko je moral slovenski duhovnik zaradi teže preteklosti nositi na svojih ramenih odgovornost za duhovno in časno usodo naroda. Kdor očita tej dobi slovenske zgodovinske

vine „klerikalizem“, dokazuje le, da naše preteklosti ne razume in da jo presoja iz kratkovidne perspektive.

Prav kakor je duhovnik zapel prvo umetno pesem — in prepustil nato, da je slovenski laik razvil poetiko do vrhunca, prav kakor je duhovnik pričel s prvo šolo — pa so jo laiki razširili preko vse dežele, in kakor je duhovnik ustanovil prve zadruge, ki so se v rokah laikov spremenile v industrijska podjetja in banke, prav tako je duhovnik pričel in izpolnil prvi del političnega programa slovenskega naroda.

A preden je lahko sprejela iz njegovih rok pričeto delo generacija laikov, je zadela naš narod strašna nesreča.

Izbruhnila je druga svetovna vojna in Slovenija je bila v nekaj dneh ponovno razkosana med Nemčijo, Italijo in Madžarsko.

In da je nesreča še večja, izgubi naš narod istočasno, v presledku nekaj mesecev, kar dva od svojih voditeljskih mož. Decembra 1940 umre sredi dela narodni voditelj dr. Korošec. Aprila 1941 pa prve nemške bombe na Beograd ubijejo njegovega naslednika, duhovnika dr. Kulovca. In tako se zaključi zgodovinsko obdobje — duhovnikov, političnih voditeljev, na Slovenskem.

### Prvi zločin KP nad Slovenijo

Da pa je tragedija popolna, sklene slovenska komunistična partija — šele po vstopu Sovjetske zveze v vojno — uporabiti pretvezo narodnoosvobodilnega boja za izvedbo komunistične revolucije.

Za to morajo komunisti najprej dokončati delo, ki so ga pričele nemške bombe, to je pomoriti nje, ki bi mogle za Korošcem in Kulovcem prevzeti narodno vodstvo. Pod streli komunističnih atentatorjev padejo: dr. Marko Natlačen, zadnji ban slovenskega ozemlja, Ivo Peršuh, ki je organiziral podtalno delo proti okupatorju, dr. Ehrlich, ki je vodil katoliško akademsko mladino, akademiki Emer, Kikelj, Župec in stotine drugih, ki so imeli vpliv na javno mnenje. Še preden se je razplamtela državljanska vojna v polni meri, je bil naš narod oropan mnogih sposobnih in idealnih vodnikov. A preostali so kljub temu delali in organizirali narod za trenutek, ko bi bil oborožen odpor proti okupatorju mogoč in uspešen. Slovenska legija in Sokolska legija, podtalni organizaciji katoliške in liberalne mladine, sta bili ustanovljeni že aprila 1941., to je isti mesec, ko je bila poražena in razkosana prva Jugoslavija. Tedaj je komunistična stranka, ki je sodelovala pri sabotaži kraljeve jugoslovanske vojske, še sodelovala z nacisti, kajti Sovjetska zveza je bila še zaveznica Hitlerjeve Nemčije.

In tu je prav, da obsodimo z vso energijo prvi neodpustljivi zločin komunistične stranke nad slovenskim narodom.

Medtem ko so predstavniki demokratskih strank pripravljali podtalni odpor proti okupatorju, a niso hoteli izzivati nad našim narodom nepotrebnih okupatorskih represalij, tedaj je komunistična stranka stala

ob strani. Ko pa je Nemčija napadla Rusijo, je komunistična stranka Jugoslavije pričela z državljansko vojno pod pretvezo narodno-osvobodilnega boja. Tako imenovani narodno-osvobodilni boj pa je KP pričela brez čuta in smisla na narodov obstoj, pod geslom: „Žrtve morajo biti.“ A te žrtve, ki so jih naložili narodu, so imele smisel le pod vidikom boja komunistične stranke za doseg oblasti. Namen demokratičnih voditeljev je bil, kolikor mogoče obvarovati narod pred trpljenjem okupacije in pred nepotrebnimi žrtvami. Komunistična stranka pa je zahtevala od slovenskega naroda krvave žrtve, za doseg svojega — to je partijskega cilja!

Izrabila je narodov idealizem, njegovo željo po svobodi, ter ga pod krinko osvobodilnega boja zapeljala v bratomorno vojno. Niti izgovor, da je KP delala to po navodilih iz Moskve, ne drži. Stalin je naročil takoj po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo, naj se komunistične stranke po svetu prično boriti proti Nemčiji in ostalim silam Osi, a naj pri tem sodelujejo z nacionalisti in ne tratijo sil z revolucionarnim bojem.

Vse evropske komunistične stranke, razen jugoslovanske, so sledile temu navodilu. Jugoslovanska KP z Jožefom Brozom, alias Titom, na čelu pa je pričela moriti sredi okupacije — slovenske narodnjake in načrtno sprožila državljansko vojno.

Zato je KP kriva zločina proti slovenskemu narodu, katerega je po-

stavila v nevarnost obstoja zaradi sektarskih političnih ambicij.

### Državljska vojna

Sledila so štiri leta krvave državljanske vojne.

V tem boju nam danes komunisti cinično očitajo „izdajalstvo“, češ da smo se borili proti njim z okupatorjevimi orožjem. Očitek je otročji: kakor da bi v državljanski vojni bilo važno to, kakšne znamke je orožje, s katerim se boriš, in ne, zakaj si bil prisiljen zgrabiti za orožje, zakaj se boriš!

Očitati nam izdajalstvo, ker smo se borili proti komunistom s pretežno italijanskim in nemškim orožjem, je podobno, kakor očitati argentinski vojski, da je izdajalska, ker preganja teroriste s helikopterji ameriškega izvora ali z angleškimi brzostrelkami, medtem ko moré teroristi z bombami, financiranimi iz Moskve in Havane.

V državljanski vojni, ki je divjala v Sloveniji od leta 1941 do 1945, sta obe strani uporabljali orožje vseh vrst in vsak ga je iskal in vzel, kjer je pač mogel. Zato je očitati narodnjakom, da smo izdajalci, potem ko so nas komunisti prisilili v državljansko vojno, ki je mi nismo ne iskali ne hoteli, zavestna in podla laž.

Zakaj smo zgrabili za orožje?

Ko so komunistični partizani, posebeno na Dolenjskem, pričeli sistematično moriti noč za nočjo duhovnike, župane, idealne katoliške moške in žene z namenom, uničiti že od

kraja vsak možen odpor proti njihovemu bodočemu sistemu, so se kmečki možje in fantje po vaseh pričeli braniti z orožjem, ki so ga skrivali še od jugoslovanskega razpada, nekateri so se zatekli v gozdove, drugi spet so prosili varstva edino obojeno oblast, ki je tedaj obstajala, to je italijansko vojsko. Koga naj bi sicer prosili za pomoč? Italijani pa so si po svoji navadi umili roke. Rekli so, da ne morejo braniti slovenskih vasi, pač pa so dali ljudem v samoobrambo stare francoske puške na tri strele.

Dan za dnem je rasel odpor preganjanih slovenskih ljudi proti komunističnim krvnikom. Zrasle so Vaške straže in iz Ljubljane jim je kmalu prišel na pomoč ilegalni štajerski bataljon. Kmalu so bile varne dolenjske vasi, dokler se niso komunisti vrnili z italijanskimi topovi in tanki.

Turjak so razbile granate iz italijanskih topov in s pomočjo italijanskih topničarjev.

Proti temu so zaprosili nekdanji vaški stražarji za novo orožje Nemce, ki so medtem po italijanskem umiku zasedli vso Slovenijo. Zgodovina je dokazala, da so imeli prav in da niso pretiravali, ko so trdili, da se bore za svoje življenje in za narodovo svobodo. Samoobramba ni le pravica, samoobramba je tudi moralna dolžnost!

S kakšno pravico očitajo nekdanji rablji, da so se njih žrtve branile z edinim orožjem, ki so ga mogle dobiti?

Kdor hoče danes zreducirati bi-

stvo državljanske vojne na to, od kod je bilo orožje protikomunističnih borcev, namenoma potvarja zgodovinsko resnico.

Ker so komunisti žrtvovali narod v nepotrebni in zločinski državljanski vojni in svojim nasprotnikom ter žrtvam nimajo očitati ničesar, razen ideološka nasprotstva, so iznašli kleveto o izdajalstvu, ki boli predvsem zato, ker leti na nje, ki so bili pomorjeni prav zaradi svoje narodne in verske zavesti. A komunizem, ki se poslužuje sistematično laži, ne bi bil zvest sam sebi, če ne bi poleg življenj hotel vzeti nasprotnikom tudi dobrega imena. En razlog več, ki potrjuje, kako upravičen je bil boj proti njemu.

Zato ni važno, od kod je orožje, važno je, zakaj se uporablja, kdo ga je vzel v roke za umor in kdo za obrambo.

Vaške straže, štajerski bataljon, četniki, domobranci, slovenska narodna vojska, pod vsemi temi oblikami je demokratični del naroda iskal možnost boja proti komunistični fronti pod italijansko in nemško okupacijo, vedno pa je s pomočjo podtalnega dela demokratičnih političnih strank, povezanih najprej v Slovenski zavezi in kasneje v Narodnem odboru, držal stik z jugoslovansko vlado v Londonu, jo obveščal o položaju v zasedeni domovini in ji pošiljal predloge in načrte za povojno ureditev Slovenije.

Morda je edina politična napaka, ki jo je mogoče očitati generaciji teh idealnih borcev proti komunizmu, da so verjeli v demokratičnost zahodnih

zaveznikov, da so bili prepričani, da svobodni zahod pozna komunizem, kakor so ga poznali sami. Vendar četudi bi zvedeli kak mesec prej, da so Angleži pričeli zaradi navideznih koristi podpirati komuniste, to poteka naše borbe ne bi spremenilo. Tega ne more razumeti, kdor verjame komunistični propagandi o narodno-svobodilni borbi. Če pa sprejmemo resnico, ki je danes ne skriva niti jugoslovanski predsednik Broz, da je šlo v resnici za državljansko vojno med dvema idejno opredeljenima silama, je jasno, da nasprotnikom komunistične stranke ni preostala druga izbira kakor mučeništvo ali samoobramba tisti trenutek, ko so se komunisti odločili za revolucijo. *Tu*ja okupacija je bila le tragična in obteževalna okolnost, a ne bistvo boja.

### Drugi zločin KP nad Slovenijo

Medtem pa so zahodni zavezniki prodali ne le Slovence, marveč vse protikomunistične bore, še več: vse demokrate vzhodne Evrope, v Jalti, v roke Sovjetske Zveze.

Tako se je zgodilo, da je ob koncu vojne 25.000 Slovencev zapustilo svoje domove in se skupaj s slovensko vojsko umikalo pred komunističnimi četami. Zatekli so se k Angležem, katere so imeli vso vojno za zaveznike, ki pa so jih 27. maja 1945 pričeli podlo vračati, na podlagi Jaltske pogodbe, komunistom.

Ti so jih v nekaj tednih, po koncu državljanske in svetovne vojne, brez sodbe več kot 12.000 pomorili.

Genocid razoroženih slovenskih

protikomunistov po končani vojni je drugi neodpustljiv in v nebo vpijoč zločin komunistične stranke nad slovenskim narodom.

Ta morija, odločena od partijskega vodstva, je jasen in prepričljiv dokaz, da je bila samoobramba proti komunistom upravičena.

### Tretji zločin KP nad Slovenijo

Nova komunistična Jugoslavija je vstopila v dobo povojnega terora, nato pa je postopoma zmanjševala policijski pritisk in končno obstala na stopnji administrativne-ideološke diktature, potem ko je svoje politične nasprotnike doma pomorila ali zlomila. Premnogim zapeljanim sodelavcem iz časa revolucije pa je zvezala na ta ali drug način roke in jezik.

V tem obdobju je slovenska komunistična stranka zagrešila in še izvaja svoj tretji neodpustljiv zločin.

Potem, ko je z uvedbo diktature izdala tiste zapeljane idealiste, ki so se pod njenim praporom borili za slovensko svobodo, ko je brezčutno zapravila slovensko Koroško in del Primorske in Beneške Slovenije, je začela KP s teoretičnim in praktičnim materializmom ubijati v našem ljudstvu čut za duhovne vrednote.

Življenjski standard in iskanje osebnih koristi sta nadomestila ljubezen do naroda. Partija se v boju za ohranitev oblasti ni odpovedala nasilju, a ker je vedela, da je lažje obvladati narod brez idealov, mu je skušala vzeti dušo.

Nasilstvo koncentracijskih taborišč, ki jih je vzdrževala od prvega



početka kljub temu, da je bila podpisnica Listine Združenih narodov o človekovih pravicah, je nadomestila z nasilstvom uživanjaželjnosti, državne uprave, koristolovstva in politične laži. S tem, da komunistična stranka drži v svojih rokah vse niti uprave, gospodarstva in propagande, s tem, ko oblikuje mišljenje in čutenje prebivalstva, ko nadzoruje vzgojo in družino, jemlje slovenskemu človeku smisel za osebno odgovornost in s tem tudi za osebno in narodno rast. To, da površni, komercialni materializem, podpiran po nič manj površnem teoretičnem materializmu marksističnega svetovnega nazora, ubija v naših ljudeh smisel za duhovnost, za narodne vrednote, za družino, za kulturo in tradicijo, da je uničil narodno zavest že do take mere, da se mnogi Slovenci brezpozojno klanjajo tujcu zaradi njegovih deviz, da mnogokrat pozabljajo na osebni in narodni ponos, da nekdanjemu okupatorju in stoletnemu rablju prodajajo za skledo leče svojo zemljo, delo in ponos, da je korupcija začela razkrajati slovensko družbo, da je umor nerojenih otrok vsakdanja praksa, da je materialno blagostanje edini cilj večine, vsega tega je kriva ideologija vladajoče komunistične stranke. Absolutna oblast, ki si jo je vzela, ji nalaga tudi absolutno odgovornost za usodo naroda, ne le na političnem, marveč tudi na moralnem področju. Moralni razkroj slovenske družbe je tretji vnebovpijoči zločin komunistične partije nad našim narodom.

Komunizem je slab, je škodljiv,

človeku in družbi, sam na sebi, ne glede na to, ali se poslužuje za dosego svojih ciljev nasilja ali katerekoli druge metode.

Slab je, ker je utopičen, nerealen, krut in brez smisla za resnico. Slab je zaradi svojih negativnih posledic, ki jih danes opažamo že tudi na slovenski družbi, pa čeprav se mu je z doktrinarnimi koncesijami posrečilo zboljšati življenjski standard prebivalcev.

Zato je bil boj proti njemu opravičen in pravilen pred tridesetimi leti in je še danes.

Prav je torej, da ponosno, z vsoto in močjo, odločno in glasno zakličemo v svet: Obtožujemo vodstvo komunistične partije Slovenije trojnega zločina nad slovenskim narodom:

krivo je — državljanske vojne,

krivo je — genocida,

krivo je — narodnega razkrajanja!

Ne le zgodovina, ne le narod, Bog ga bo sodil in na njegovo obsodbo ne bo priziva!

*(Na študijskem tečaju Slovenskega katoliškega akademskega društva v Buenos Airesu l. 1977)*

(Konec prihodnjič)



# Prevetrenje na beograjski konferenci

Helsinška nadaljevalna konferenca v stekleni kongresni palači v Beogradu je v petem tednu zasedanja postala vsaj za nekaj časa sozvočni prostor tega, kar se dogaja na evropskem Vzhodu.

Za vihar je poskrbel najprej Holanec Joop van der Valk, ki ima na konferenci posebno vlogo: je tolmač mnenj šefa NATO. Za njim je priliz olja na ogenj še šef belgijske delegacije. Tako je uspelo zahodnemu bloku postaviti vprašanje o človekovih pravicah v sredo beograjskih razpravljanj in je zmagalo prepričanje, da so obveznosti glede človekovih pravic važnejše kot navidezno vmešavanje v notranje zadeve posameznih držav.

Dve leti po slovesnem podpisu helsinške sklepne listine naj bi bila beograjska konferenca nekaj začasnih obračunov o naporih za pojemanje napetosti v Evropi. Van der Valk se je že v začetku konference lotil vzhodnoevropskih držav, kar je sredi drugih zelo umirjenih uradnih izjav vzbudilo pozornost. Dejal je, da so vlade, ki se ne morejo opreti na zaupanje svojih občanov, komaj sposobne učinkovito prispevati k boljšim odnosom med državami.

Sredi konference je van der Valk

prostodušno dalje našteval grehe evropskega Vzhoda proti človekovim pravicam. Tako brezobzirno odkrito ni upal prej tega nihče drug povedati. Očital je Sovjetski zvezi, da ti ste svoje občane, ki politično drugače mislijo in se končno potegujejo le za uresničenje človekovih pravic, zapira v psihiatrične klinike. To početje je zloraba medicine za poniževanje človeka. Izčrpno je orisal položaj verskih skupin, ki se morajo v ZSSR in v ČSSR braniti pred surovim preganjanjem. Končno je omenil tudi žalostna dejstva v zvezi z „Listino 77“ na češkoslovaškem in sramotne dogodke, s katerimi se je končal obisk holandskega zunanjega ministra van der Stoela v Pragi v začetku letošnjega leta. Van der Stoel je sprejel v svojem hotelu na razgovor enega od podpisnikov „Listine 77“, profesorja Jana Patočka. Takoj zatem so varnostniki odpeljali Patočka na zaslišanje. Zaradi razburjenja je tega zadela kap; umrl je za posledicami le-te.

Vihar v stekleni palači se je naslednji dan nadaljeval. Šef belgijske delegacije je komaj manj ostro obtožil češkoslovaško zaradi preganjalnih ukrepov proti podpisnikom „Listine 77“ in Sovjetsko zvezo zaradi uporabe psihiatričnih klinik za

# Nova krinka

KOMUNIZEM, ki je najhujše zlo današnjega časa, si nadeva vedno nove krinke, da lažje slepi in vara ljudske množice. Tako je po prvi svetovni vojni nastopal po svetu kot ljudska fronta; posebno znana je bila ljudska fronta v Franciji. V naši domovini je med drugo svetovno vojno nastopal pod privlačnim geslom osvobodilne fronte. Ponekod sploh ne pokaže svojega komunističnega imena, ampak nastopa kot socialistična ali delavska

---

uničenje notranjepolitičnih nasprotnikov.

Sovjeti so na te napade odgovorili z zagroztivijo, da bodo s konference odšli.

Svobodni svet je spet lažje zadihal, ko je tako nehala biti beograjska konferenca vsaj za nekaj časa prazno besedičenje o človekovih pravicah, kot da bi teh pravic iste države, katerih delegati se v Beogradu zanje na vsa usta potegujejo, vsak dan grobo ne kršile. S tem so tudi ljudje v nedemokratičnih vzhodnoevropskih državah dobili spet nekaj vere v demokratični del sveta.

(Naša luč, 1977, 10)

stranka. Vsa ta imena so vaba za nerazsodne in nepoučene ljudi, ki bi se za komunizem ne mogli navdušiti, ako bi prišel k njim z odkritim obrazom.

Pred časom pa se je pojavila nova krinka, katero so si komunisti naredili, da bi pritegnili v svoje vrste nove ljudske množice in še posebej izbražence, ki se ne morejo sprijazniti z grobim in nasilnim komunizmom pod sovjetskim vodstvom. Razni dogodki so namreč komunizmu tako škodovali, da je bilo treba nastopati na nov način, z novim obrazom. Taki dogodki so bili npr. sovjetski vdor na Ogrsko in Češkoslovaško, Solženicinova odkritja o razmerah v Sovjetski zvezi (Gulag), preganjanje disidentov v Sovjetski zvezi, na Češkoslovaškem, Poljskem in v Jugoslaviji, neizpolnjevanje helsinških dogovorov, organiziranje terorističnih akcij po vsem svetu itd. Vse to in še mnogo drugih nasilnih komunističnih ukrepov je ohladilo simpatije ljudskih množic in še posebej intelektualcev za komunizem. Komunistični voditelji — zlasti oni v Moskvi — so uvideli, da je potrebno spremeniti taktiko in si — zlasti v zahodni Evropi — nadeti novo krinko. In ta

nova taktika in nova krinka se imenuje evrokomunizem.

V čem obstaja ta nova taktika?

Ta nova taktika je v tem, da se svet prepriča, da obstaja spor med moskovsko komunistično centralo in med zahodnimi evropskimi komunističnimi strankami, od katerih so najvažnejše: italijanska komunistična stranka pod vodstvom Berlinguerja, francoska pod vodstvom Marchaisa in španska, katero vodi Santiago Carrillo.

Te stranke so začele govoriti nekoliko različen jezik od tistega, ki ga običajno govori Moskva. Zlasti naglašajo te stranke, da imajo vso pravico izbrati si svojo pot v socializem, govore o demokraciji in strpnosti, o sodelovanju z ostalimi strankami, o pluralizmu, o spoštovanju človeških pravic in tudi o spoštovanju verskega prepričanja.

Mnogi ljudje verjamejo, da gre za resnične spremembe v komunističnem svetu. Nič ne pomagajo izkušnje iz časov ljudskih in drugačnih front, nič ne pomaga pisanje Solženicina, Bukovskega in drugih disidentov. Mnogi ljudje verjamejo evrokomunističnim voditeljem. Velika je človeška pozabljenost in prav s to računajo komunistični mogotci.

Vsi glavni evrokomunistični voditelji (Carillo, Berlinguer, Marchais) so bili do nedavnega vzorni stalinisti in so šele v zadnjem času začeli govoriti, da so za kulturne in demokratične metode

v političnem življenju. Do včeraj so ploskali Stalinu in zagovarjali njegove nekulturne, nečloveške in diktatorske metode, danes pa se delajo, da so svoje prepričanje popolnoma spremenili. Kateri pamen in razsoden človek naj temu verjame?!

Razumljivo je, da Moskva ne bo nikdar priznala, da je evrokomunizem zgolj taktična poteza. Nasprotno, v svetu se mora utrditi mnenje, da je nastal v komunističnem svetu resničen spor. Zato Moskva evrokomuniste krepko napada v dolgoveznih izjavah in člankih. Značilno pa je, da so bili voditelji evrokomunizma kljub svojemu „krivoverstvu“ povabljeni na proslavo 60-letnice ustanovitve Sovjetske zveze. Tam pa so napravili pravo burko s Carrillom, da mu niso dovolili govoriti na proslavi, in so to dejstvo na široko razglasili po vsem svetu. To je bil zopet pesek v oči zahodnoevropskim narodom, da bi evrokomunizmu zaupali in po poti evrokomunizma prišli pod komunistično vodstvo.

Kakšen bi bil evrokomunizem v praksi, ako bi mu uspelo polastiti se oblasti v kaki zahodnoevropski državi, zgovorno dokazujejo italijanski komunisti v tistih italijanskih provincah in mestih (npr. tudi v Rimu), v katerih so prišli na oblast. Tam ukinjajo podpore katoliškim šolam, bolnišnicam, zavetiščem za ostarele ljudi, otroškim vrtcem; ukinjajo stare verske običaje, nakladajo

# Nekanonizirani svetniki

V DRUŽINI je bilo kratko poročilo: Cerkljansko občestvo se je 4. septembra 1977 poslovilo od trpinke Marije Grile, po domače Havteževe Micke, iz Stiške vasi pod Kravcem. Dopolnila je 57 let. Njen čisti, iskreni, otroško vdani obraz je to starost komaj razodeval. O sebi ni veliko govorila; znala je poslušati vse in vsakogar, ki je prišel k njej s svojimi skrbmi. Razumela je in tolažila. Vera je dajala globino njenemu darovanju in upanje moč za sleherni dan novega trpljenja.

V Ameriki, daleč od Stiške vasi nad Cerkljami, pišem te vrstice. Zdi se mi, da je treba o takih tihih mnogim nepoznanih zgledih, kot je bila Havteževa Micka, pisati. Njeno življenje je zgled nekrvavega mučeništva — zgled tistih tihih svetnikov današnjih dni, ki najbrž ne bodo nikdar kanonizirani, a so močni zgleddi, ki obsevajo in kažejo pot k Večni Luči.

---

verskim ustanovam velike davke, v javne službe sprejemajo samo svoje pristaše itd. Da, tak je evrokomunizem v praksi!

Evrokomunizem je volk v ovčjem kožuhu, je samo nova krinka za lažje zaslužnjenje človeštva. Opirajmo oči ljudem, med katerimi živimo, da ne padejo v sužnost!

Ko sem prišel marca 1935 v Cerklje, je bila Micka — takrat še skoraj otrok — pri sv. maši, ki sem jo imel na prvo nedeljo bivanja v tej lepi gorenjski fari. Od tedaj je bila v farni cerkvi še dvakrat, morda trikrat. Potem pa nikdar več do svojega pogreba. Nekaj let je nekajkrat s pomočjo dobrih sorodnikov in znancev prihajala v postnih petkih v cerkev sv. Križa v Stiški vasi. A po nekaj letih je še tisto kratko pot morala opustiti. Revmatizem — ali kakorkoli že imenujejo njeno bolezen — jo je telesno uničil, naredil popolnoma onemoglo. Preko 40 let je bila bolna, odvisna in navezana na pomoč dobrih src. Samo Bog ve, kolikokrat je bila sama v sobi, ko je bilo delo zunaj. Angel varuh in dobri Bog sta bila njena obiskovalca. Plemenita srca domačih in znancev so ji skušala blažiti trdo življenje. Koliko mladih in starih, ki so hodili mimo Stiške vasi na Krvavec, niso niti slutili, kdo živi, trpi, prenaša samoto nosno dolgotrajno bolezen, pa v trdnem upanju na božje gledanje v večnosti čaka smrtnega angela, ki je svoj prihod odlašal in odlašal. Sva-kinja, ki je za Micko skrbela, je umrla že pred leti. Bog ima svoja pota, ki jih navadno ne razumemo. Je že več kot 20 let, ko mi je nekdo pisal o Mickinem trpljenju tole: Za vsako kapljico vode je odvisna od plemenitih src. Najhujše trplje-

nje ni zanjo popolna telesna onemoglost, ampak zavest, da ne more nikomur povrniti dobrot, s katerimi so ji skušali lajšati bolečine in popolno telesno onemoglost... Pred nekaj leti je pismo sporočilo: Kako uboga je Micka, saj ne more niti gibati; samo malo more premakniti glavo, vse drugo je brez moči in gibanja.

Močna vera v Boga in trdno upanje na božje obljube sta jo ohranjala vedro kljub popolni telesni onemoglosti, da je zmogla uro za uro, dan za dnem, leto za letom vztrajati mirno v brezupnem položaju, ko nikjer od nikogar in od ničesar ni bilo upanja na zboljšanje.

Zakaj tak križ? Pravi odgovor more dati le vsevedni in pravični in modri Bog, pa nihče drugi. Stari, sedaj že davno rajni, velesovski župnik Brešar je o neki bolnici v svoji fari rekel: Taki bolniki so naši najboljše misijonarji za faro; brez teh misijonarjev ne morem pričakovati dovolj božjega blagoslova pri delu za rešitev duš, kot za Kristusa ni bilo dovolj samo pridiganje; hotel je križanje... Podobno misel nam je v semenišču povedal dr. Ujčič, ko je razlagal, kako je Abraham prosil usmiljenja za grešno Sodomo. Dr. Ujčič je dejal: Bog je bil pripravljen prizanesti z uničenjem grešnemu mestu, ako Abraham najde

v mestu vsaj deset pravičnih ljudi.

Bog ve, koliko družin, skupin, vasi, mest Bog ne kaznuje za grešnosti zaradi dobrih trpečih duš, kot je bila Havteževa Micka.

Morda je tu primerno omeniti škofa Rožmana in njegovo tiho, nepoznano skrb za trpeče. V Clevelandu sem mu nekoč mimogrede omenil neozdravljivo bolno Havteževo Micko. Niti malo nisem pričakoval, da bo v vseh težavah in skrbeh, ki jih je nosil, mislil tudi na nepoznano bolnico v hribih pod Krvavcem. Pa mi je nekoč iz Argentine poslal karto in pripomnil: Ko se vrnem v severno Ameriko, bo treba poslati paket trpink v hribih nad Cerkljami. Samo Bog ve, koliko darov je bilo poslanih skozi njegove roke, in obdarovanci niti vedeli niso, kako njihov škof sočustvuje z njimi in jim skuša lajšati trpljenje.

Zemeljska pot trpinke iz Stiške vasi je končana. 42 let dolga bolezen je bil pravi križev pot. Popolna vdanost v božje načrte in trdno upanje na božje obljube je dajalo moč malo poznani Micki na križevem potu njenega nekrvavega mučeništva. Naj ona z drugimi našimi mučenci in svetniki prosi Boga za nas vse, posebno našo mladino, da ostanemo zvesti do konca vsemogočnemu Bogu.

Jože Cvelbar

V tiranah je neki fatalni strah, ki izhaja iz vednosti, da je Bog strahovito svoboden.

Pierre Emmanuel

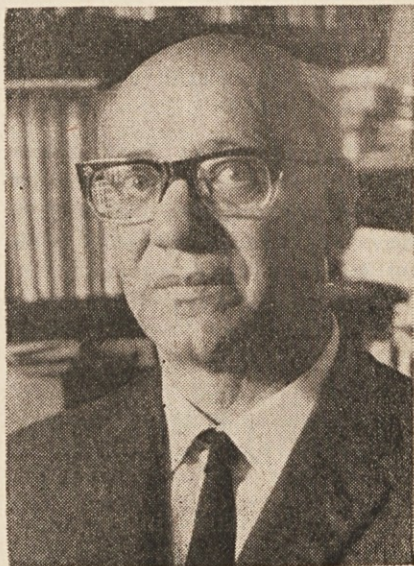
# Ob Župančičevi stoletnici

(Nadaljevanje in konec)

TODA TU je še množica Župančičevih pesmi, ki nimajo ne izrazito verskega in ne protiverškega značaja, ki so le pesmi trenutka in pesmi zavestne zgradbe, pa se dotikajo najraznovrstnejših snovi: socialnih, filozofskih, ljubezenskih, partizanskih, epskih (Jerala), dramatskih (Veronika Deseniška) iz vseh 5 zvezkov njegovega Zbranega dela. Dr. Joža Mahnič govori o zadnji predvojni fazi kot o Župančičevem razdobju kozmično-domovinskih motivov, ko ob Samogovorih celó govori o njih „kozmično-religiozni“ liriki, ki vodi že v bližino „povojnega ekspresionizma“. To se pravi: že on je slutil tudi v ostalih pesmih Župančičev dotik z večnostnim vesoljem (kozmosom) in da se dotikajo religioznih skrivnostnih globin, celó mistike...

Celotno Župančičevo žetev pa je prav pod tem vidikom pregledal p. Truhlar v svojih znanih esejih, namreč pod vidikom religioznega izkustva. To je: „S tako estetsko-znanstveno metodo, ki more registrirati in zasegati tudi nadpredmetno, nadempirično, izkustveno prvino in razsežnost, to je le z izkustveno racionalno metodo, ki svojega izhodišča nima v materialnem, empiričnem svetu, marveč

v neposredni razvidnosti izkustva abesolutnega v človeku“. S tako metodo ugotavlja v celi vrsti pesmi, pa v epu Jerala in v Veroniki Deseniški osebno občutenje abesolutnosti, duhovnosti, ki je občutenje Boga samega. V ljubezni, v bolesti in tišini tudi Župančič doživlja abesolutnost, svojega Boga. Sam pesnik pravi: „V ustvarjanju se človek bliža Bogu. Takrat čutim, da ni ničesar okrog mene kot neka moč in žarenje na vse strani. Svet je takrat kot velikanska klaviatura, in če pritisneš in vpra-



šaš: Si tukaj? — ti odgovori v zvoku duh: Sem.“ Tako ustvarjanje je obuditev samega osebnega dna, izkustvenega jedra, pravi Truhlar.

In v takem dnu doživlja Župančič svojega Boga: filozofsko in logično ga ne dokazuje, toda v dnu ga čuti. Več pesmi citira Truhlar v tem smislu, kot n. pr. tole maloopazno:

„Tiho okoli, vse tiho.  
Skoro ni slišati vzdihov  
tople noči  
in vse brezmejno okrožje  
iskrice milosti božje  
siplje na svet...“

V taki tišini Župančič dojema — Absolutno. Ali:

„Ne. tam ni vsega konec,  
na dnu gomile:  
tak poln pričakovanja  
je sen mrličev...  
Blesteča večnost  
posipala je z žarki  
globine temne.“

Truhlar analizira take znane pesnitve kakor Manom Josipa Murna-Aleksandrova, Prebujenje, Mesečina, Slap... Tudi tak verz, kot je:

„Čuj, posteljo tvojo zastražil je  
Bog.

Ob postelji tvoji kerub stoji...  
Le spavaj sladko, ti srček moj!  
...v moji duši sladak je mir,  
dokler je Bog Otec stražnik  
tvoj.“

mu ni več spotikljiv in prav tako ne Ljubljansko polje, ko pesnik,

namesto da bi šel k maši, doživlja božji blagoslov na prehodu v polje, je duhovna radost nad božjim stvarstvom.

Tako Truhlar razbira pesem za pesmijo iz zbirke v zbirko in jih izpisuje ter z njimi dokazuje doživljanje Absolutnega pri Župančiču, pri katerih bi človek mislil, da nimajo nič zveze z vero in Bogom, pa so v dnu religiozne. „Tudi nekonfesionalna transcendenca in religija nekaj pomenita — in kjer teh dveh ni, tudi že kakršenkoli preseg materializma.“ Vsak tak odklon od materializma mu je že dotik z Absolutnim, z Bogom...

Segel je tudi v posmrtno objavljeno rokopisno gradivo in tam je označil nekaj resnično katoliških pesmi, ki so enake onim, ki sem jih v začetku omenil. Tako n. pr. Slovenski strop, o bogkovem kotu, od koder izvira vse slovenstvo:

Slovenski strop izhaja iz kota,  
od jaslje, od Betlehema,  
od rojstva božjega,  
od božiča.

Naši sobi središče je kot,  
naš strop izvira iz kota,  
naše leto iz božiča,  
naša družina iz Svete družine,  
naša misel iz Svetega Duhá —  
tako je hotel naš narod.

Ali: Na čudežnih ladjah, pesem o francoskih katedralah in slovenskih podružničnih cerkvicah. Ali pesem, ki jo Župančič govori Kri-stusu:

!A ko sem videl te pod kmečko streho,



prijel sem te v roké kot Simeon  
iz trdih rok, takrat sem te otipal  
in videl: Si in boš in od tedaj  
te ljubim, upam in verujem

vate.

Med vojno je tudi napisal lepo  
pesem bolniški sestri Fabiji, ki je  
stregla roentgenu:

„v mehur nam svetite, v želodec,  
čreva, / kakó, da vam svetloba  
z lic ne zgine, / ki vas obli-  
la je ob prvi zori, / ko k nam  
priplavali ste iz višine / z zvo-  
novi, petjem, angelskimi zbori /  
v te kraje žalosti in bolečine? —  
/ Ker skoz vam sije glorijska od-  
tama gor.“

Tako se je poklonil redovniški  
svetosti in samožrtvi.

Študija p. Truhlarja je zanimiv  
razbor Župančičevih motivov s kr-  
ščanskimi in cerkvenimi motivi, s  
srečanji z Absolutnim, zaradi če-  
sar mu po II. vatikanskem kon-  
cilu (namreč Župančiču) „ni od-  
rekati nasploh krščanstva, ker se  
včasih v svoji nestalnosti res po-  
stavi proti njemu...“

O Župančičevem svetovnem na-  
zoru pa pravi: „Župančič sam pravi,  
da je manj globok kot Kette,  
po mojem (Truhlarju) pa je tudi  
manj globok od Cankarja in Kosove-  
la...“ In nadaljuje: „Kolikor  
pa je v Župančiču manj zrenjske  
globine in manj izrazne moči, toli-  
ko je v njegovi poeziji tudi manj  
jasnosti. To še večja nestalnost nje-  
govega doživljanja: krščanstvo n.  
pr. kdaj odklanja, ga kdaj resno  
zaživi in izrazi, ga ima kdaj zopet  
za nekaj globoko povezanega s slo-

venskim narodom... Nejasnost in  
nestalnost... otežujeta branje  
transcendence in religije v pesmih,  
kar povzroča sodbe od nestalnosti,  
negotovosti v svetovnem nazoru do  
ateizma...“

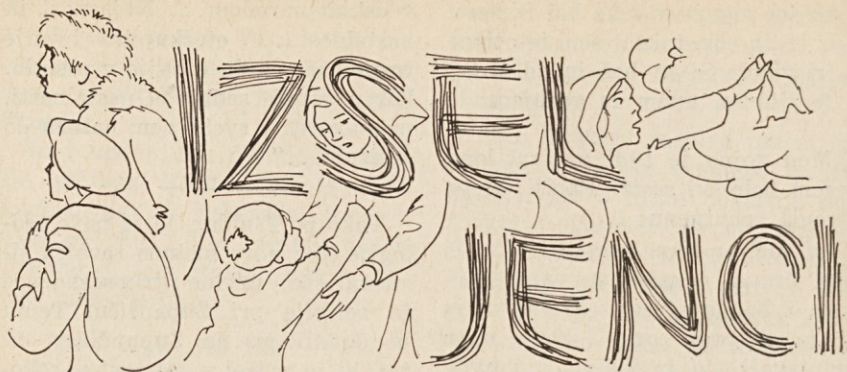
— — —

Tako p. Truhlar, ki iz nove teo-  
logije in z novo metodo razbira si-  
stematično prvine transcendence  
in religije pri Župančiču. Temu  
bi dodali mi še Župančičev ci-  
tat, ki je prišel v javnost v roko-  
pisih po njegovi smrti. V njem  
beremo: Ko so ga napali zaradi  
članka o Adamičevem slovenstvu,  
je kot v odgovor dr. R. Ložarju  
zapisal: „Njemu bi postavil samo  
vprašanje: *S čim lahko podpre  
svojo trditev, da sem brezbož-  
než?*“ (Prostor in čas, 1971,  
678).

Kako je Oton Župančič umrl, ne  
vem. Želel bi, da bi imel prav nje-  
gov zadnji sošolec p. Oto Kocian.  
L. 1934 ga je napolnjevalo takole  
upanje za pot v večnost, ki lahko  
velja za njegov epitaf:

In vendar On, ki nam ravna usodo,  
ki mi podelil žejo je in glad,  
ne bo nazadnje mi zaprl vseh vrat  
in žejnega prepeljal me čez vódo.  
Ki me v življenja knjigo je zapisal,  
mi rekel: Bodi! me poslal na pot,  
mar v povračilo truda in nezgod  
me bo na koncu brez sledu izbrisal?  
Ki me je dvignil iz prirode neme,  
mi zbudil srce in mu vélel: Poj!  
takó se bo ponorčeval z menoj,  
da me zavrgel bo kot gluho seme?

(Ostrnice, Zbrano delo III, 250).



Johan Bojer-Božo Vodušek

## XI

PET LET so že naseljenci trdo delali v preriji, zmeraj več in več se jih je priseljevalo in končno je prišel veliki trenutek, ko se je pričela cerkev dvigati med njimi.

Samo ob sebi umevno je bilo, da so jo zgradili na kraju, kjer je bil pokopan Erik Foss. Sicer ni bila nikaka stolnica, bila je stavba iz ilovice, obložena z deskami na zunanji in notranji strani, dovolj velika za nekoliko sto ljudi. Te, ki so prišli prvi semkaj, so imenovali stare naseljence, in med njimi je bila neka skupnost, ki so jo drugi le težko razumeli. Zdaj leži Elza in zdaj spet Ana v otroški postelji in Pavlina Skaret ima petnajst let in je dovolj velika za svojo starost. Ali ni samo ob sebi umevno, da gre tja in skrbi za hišo, dokler žena leži v postelji? Kar pa se tiče Karen, ni bilo na sto milj okoli take babice, kakršna

je bila ona. In ali ni šlo pri njej vselej kakor namazano? Pri Kalu je bila tako številna družina. Kadar so prišli komu pomagat pri delu, so prišli kar v trumi. Nasprotno pa so prihajali drugi v Skaret samo po eden ali po dva. A kaj zato? Kal ni bil od tistih, ki bi tako natančno računali.

„Poslušaj, Anders!“ je rekel včasih. „Vzemi vole in pojdi pomagat Mortenu, vidiš, da se muči sam.“ Plačilo? Ne, o njem med starimi naseljenci ni bilo govora.

Seveda je Kal skoparil s časom in izoral je že dvakrat toliko kakor sosedje, ampak tovariši so tovariši, to je stvar zase. Nekega dne sta si fanta izmislila, da bi prizidali h koči nov prostor. Tako bi spala v starem prostoru oče in mati, v novem pa štirje otroci. Kal se je pačil in se vdal. Ali pa ne bo to kar preveč imenitno? Vpravo ko sta fanta dogradila prizidek, je prišel Morten mimo. „Kaj pa de-

late tukaj," je rekel. Morten je nosil zdaj polno brado, bila je kratka in skodrana. In oči so mu neprenehoma švigale na vse strani in iskale izhoda. Da, Kal je stal pred njim in ga je bilo skoraj sram. Prav za prav se mu je zdelo, da bi bil moral vprašati Mortena za dovoljenje. Saj je vse bolj in bolj postajal zaupnik ljudi, vrhovna oblast v tem kraju. „Fanta sta si to izmislila," je rekel. „Da, saj je bilo treba," je dejal Morten. „In kmalu bo prav tako treba tukaj in tam, če bodo žene še dalje tako rodovitne." Kal je razumel Mortenov namig. Nekega dne sta se prikazala oba fanta z lopato in sekiro pri Olu Vatneju. „Kaj pa hočeta?" ju je vprašal. Povedala sta mu in najbolj se je tega razveselila Elza. Pozneje v poletju ju je poslal Kal z istim naročilom k Peru Föllu. Elza pa se je spomnila, da bi bilo mnogo čistejše in svetlejše, če bi pobelili v kočah stene in strop. To je bilo kaj lahko. V nekaj tednih je bilo pri njih vseh svetlejše.

Morten Kvidal je živel še zmeraj sam. Njive pa so rastle in pomladi in jeseni je pogosto mislil, da se bo izmučil do smrti. Odkar je izvedel, da se je Helena poročila s lensmanovim sinom, mu je bilo, kakor da se je domovina odmaknila še dalje kakor prej. Ljudem se je zdelo, kakor bi od onega dne nikoli ne mogel spati, in kadar se je zasmel, je njegov smeh zvenel ledenomrzlo. Kajpada se je nameraval nekega dne vrniti domov in

na Kvidal, ampak ne poprej, dokler ne bo bogat. To bodo ljudje strmeli.

Preko druge zime ni hotel ostati tukaj in zapravljati čas, da bi oskrboval teh nekaj volov in krav. Prepustil jih je materinemu ljubljenu v varstvo, odšel v mesto in se oprijel mizarskega dela. Zaslужek je zaslужek. Nestrpnost je pričakovano dneva, ko si bo lahko kupil konje. V mestu je dobro porabil čas. Zvečer je hodil v šolo za odrastle in se naučil dobro angleško. Vse bolj in bolj se je uživil v ameriške razmere. Kakšna dežela, kakšna zgodovina in kakšno polje delavnosti za tega, ki je hotel kvišku, kvišku in dalje. Ali je moglo biti drugače, kakor da so se vzbujali v njem novi načrti za bodočnost? Če se je hotel povzpeti, prav visoko povzpeti, je bila zanj Amerika prava dežela. Ali naj bi se odpovedal domovini? Gotovo ne, vendar, vendar... Končalo se je s tem, da je videl samega sebe zdaj kot guvernerja v Severni Dakoti, zdaj kot kralja v domačem okraju in poslanca v Norveški. Dobro je, da nihče ne more videti, kaj kdo misli. Vsekakor pa se mu je prav toliko tožilo po tovariših v preriji kakor po materi in bratih in sestrah v domovini. Njegove misli so se pričele razdvajati. Tam so bili rojaki in tukaj so bili rojaki. Mogoče pa so ga prav ti tukaj najbolj potrebovali. In vsekakor je bilo hvaležneje dvigniti Kvidal tukaj v Ameriki. Neprestano je videl prerijo pred seboj in slišal ka-

ko poje: o prihodnosti, o mladih ljudeh, na katere čaka, o vseh teh velikih farmah, o železnici, o mestih, ki bodo nekega dne tamkaj zrastle. Ali hočeš biti tudi ti med njimi? Tukaj je prostora, prostora za vse, ki nekaj hočejo. Ali pa je bilo to vse? Ali ni imel drugega cilja, kakor samo povzpeti se?

Prihodnje poletje pa se je dogodilo nekaj, kar ga je prisililo, da je mislil na druge stvari. Pšenica je to leto tako dobro kazala. Polja je bilo dvakrat toliko kakor prej. Če bi bila to pot znova dobra letina, bi si lahko vsi zgradili lesene hiše in kupili konje. Ampak neke nedelje, ko je župnik spet prišel in je bila služba božja pod milim nebom, je sonce nenadoma zatemnelo, preden so se zavedli. Prišel je oblak in se spremenil v točo, tako da so se morali župnik in vsi drugi rešiti, kamor se je dalo. Ko so spet stopili iz koč, je bila ravnina bela. Pšenica je bila vsa potolčena, vse je bilo uničeno. In v ledeno mrzlem vetru so morali ljudje gaziti skozi nasuto točo vsak na svoj dom, kjer jim je zevala nasproti strašna noč.

Tistikrat bi bil Morten skoraj pretepel učitelja Berga. Šla sta skupaj domov in učitelj Jo se je smehljaj in rekel: „Tako nas je Bog poplašal zato, ker ga nismo pozabili.“

„Drži jezik za zobmi!“ je rekel Morten in je podivjal.

Ali pa ni sam ponavljal učiteljevih besed, ko je ponoči ležal v postelji in ni spal? Ne moremo si pomagati, ampak plazimo se na

trebuhu pred njim, ki je vsemogočen! Odgovor? Danes je prišel zanje vse odgovor.

Ali je bilo tako? On, ki si nikdar kaj prav posebno ni težil misli z vero, je ležal zdaj v postelji in se premetaval sem in tja. Spet mu je, kakor da je zaupnik za vse druge, kakor da odgovornost sloni na njem. Kaj je s cerkvijo? Kaj je z župnikom? Ali naj ti, ki se tako mučijo za svoj življenjski obstanek tukaj na zemlji, še dalje varajo s to neumnostjo sami sebe?

Nekaj dni pozneje se je napotila spet nova vrsta voz proti vzhodu. Bili so večinoma Irci, ki so prišli semkaj pretekle jeseni. Take zime kakor tukaj v preriji še nikoli poprej niso doživeli. Ta toča sredi poletja pa jih je povsem prepodila! Zdaj so odhajali, in mnogo koč in mnogo izoranih njiv je ostalo brez gospodarja.

Ampak Norvežani, ki so bili prišli semkaj vsi s praznimi rokami, niso vedeli druge rešitve, kakor da ostanejo. Kot nekdanji ribiči v domovini so predobro poznali neugodno leto na morju. Niso bili navajeni zato izgubiti pogum. Morali so se pač zagristi tam, kjer so bili, in drugo leto znova pričeti. Ampak to zimo so odšli možje v mesto in si poiskali dela, kjer so pač mogli. Saj treba je bilo od nekod dobiti živež za žene in otroke, ki so ostali v preriji. Kal je odšel. Anders je imel sicer šele šestnajst let, ampak šel je z njim. Učitelj Jo je ostal v preriji kot edini odrasli mož. In kmalu so po-

slali oni iz mesta voz za vozom poln živeža.

Spet je imel Morten nekaj, o čemer je lahko razglabljal in pre-mišljeval. Naslednje poletje je prineslo spet dobro letino. Pa na kaj so ljudje najbolj mislili? Na konje, na lesene hiše? Ne, hoteli so zložiti sredstva za majhno cerkev. Toča v preteklem letu torej le ni ubila Boga v njih. Praznični občutek ni zamrl zaradi slabe letine. Hoteli so moliti Onega v nebesih, četudi bi jim vsako leto vse uničil. Ali moreš to razumeti, Morten?

To pomlad je spet prišlo semkaj precej novih naseljencev in Morten jih je sklical k sestanku pred svojo kočo. Večidel so bili Norvežani, vmes je bilo le nekaj Švedov, en Ireč in en Nemeč. Da, tako so torej stali in sedeli okrog njega. Vstal je neki Hallingdalec. Ola Lökka, čokat rdečebrad mož, in dejal, da je treba misliti na cerkev šele takrat, ko bodo bogati. Če je kdo tukaj, ki hoče imeti kaj več molitve in petja, naj to stori doma sam pri sebi.

Nemeč, plečat, krepek mož z veliko pepelnatosivo brado, vstane in govori angleško. On je sicer takoj za cerkev, ampak župnik mora govoriti samo angleško. Njegove besede prevedejo onim, ki jih ne razumejo. Splošno mrmranje. Ne, na to ne pristanejo.

Ireč ima svetlordečo brado in obraz kakor jastreb. Tudi on govori angleško. Ampak poslušajte, pripravljen je dati za cerkev sto

dolarjev. In razen tega pripeljati gradivo s svojimi konji, samo če se strinjajo s tem, da obesijo nad oltar Marijino podobo in postavijo ob vhodu škropilnik z blagoslovljeno vodo, da lahko pomočiš prste vanj, kadar stopiš v cerkev. Ali hočejo to storiti? Tudi sliko je pripravljen podariti, saj to vendar ni premalo?

Tedaj pa pričnejo prav zares godrnjati. Možje in žene se ozirajo preplašeni drug na drugega. Kal Skaret celo kolne v svoje pesti. Obema Švedoma uide: Kaj vraga še! Ola Vatne sune Pera Fölla v stegno. He, he, ta pač misli, da bo naskrivaj utihotapil krivo vero mednje! Za sto dolarjev! Ne, niti za milijon ne!

Per Föll vstane. Vsi se ozrejo na orjaškega moža. „Mislim, da nas je dovolj, da sami plačamo župnika in cerkev,“ pravi. „Morten nam je povedal, koliko mernikov žita pride na vsakega. Gradivo pač lahko pripeljemo semkaj z volli, kadar se bomo vračali iz mesta. Ne potrebujemo konj od katolikov. In predlagam, da takoj izvolimo stavbni odbor.“

To je bilo sprejeto, ne da bi bil Morten izpregovoril. Samo sedel je tam in vodil sestanek in dal vsakemu, da pove svoje mnenje, vendar pa je bil zadovoljen, da se je tako skončalo. V odboru je bil Morten predsednik in poleg njega so bili še Per Föll in Elza in učitelj Jo, tudi tukaj sami stari naseljenci. Ta dan se je Per bahal na potu domov. Videl je pred seboj

tisti trenutek, ko bo sedel v občinskem odboru in odločal tudi on o imenovanju župnika. Zakaj tukaj gotovo ni kralj odločal o tem. Zdaj je bil Per v Ameriki.

Spet je preteklo leto. Tedaj je Morten visel visoko gori ob malem cerkvenem zvoniku in žagal in razbijal. Bil je tukaj edini izučeni mizar, tako da je delo večidel počivalo na njem. V zameno so drugi skrbeli za njegove njive. Sicer pa sta imela tudi Per in Anton Noreng oba spretne roke in Anders iz Skareta je bil zdaj krepek osemnajstletni fant, ki je pomagal Mortenu od jutra do večera. „Varuj se ga,“ je včasih pomislil. Zadnjo zimo je bil fant spet v mestu, preko dneva je delal, zvečer pa je hodil v šolo za odrastle. Neprestano je nosil knjige s seboj. Da, varuj se ga!

„Halo!“ je zaklical Morten z zvonika Andersu. „Pridi gor in mi prinesi še nekaj žebeljev!“

Fant je prišel in če kdo ni bil vrtoglav, je bil to Anders. Čisto prosto je stal na lestvi in razgrnil neki papir, neko risbo. V šoli v mestu se je bil naučil risati. „Kaj pa je to?“ Bil je vrh zvonika z vetrnico. „Oluf in jaz ga bova kmalu skončala. Iz železa je. V zadnjih dneh sva ga skovala.“ — „Saj to je imenitno,“ je rekel Morten. Da, tadva fanta!

Pomladno delo je bilo tudi letos opravljeno in ko se je Morten ozrl z zvonika v sončni dan, je videl raztresene po vsej ravnini koče in

majhne lesene hiše, iz katerih se je dvigal dim v nebo. Okrog njih pa svetlozelene njive, ki so se ločile od sivorumene prerije. Zdaj je bilo pač tukaj nekako trideset naseljencev in velik del od njih je bil iz njegovega domačega okraja. Da, pisali so mu in prihajali so semkaj. Večkrat bi se bil rad uprl in jim odsvetoval. Ali pa je imel pravico za to? Ali ni sam odšel s Kvidala?

„Sliši, kako mu kliče učitelj Jo spodaj z zemlje. „No, Morten, ali si kaj vrtoglav?“

„Pridi gor, pa boš videl!“

„Ojoj, saj si še ne maram vzeti življenja. Ampak nekaj mi povej: če bi sedel zdaj kdo z daljnogledom gori na Marsu, kakšen razloček bi bil med tvojim cerkvenim zvonikom in med travnato bilko?“

„Da, to si pa kar sam izmisli, Jo!“

Ni se več oziral dalje na učitelja. V njem je zvenela majhna melodija. Ko bi jo le mogel vlti v besede. Bila bi lahko posvetilna pesem za prvo hišo božjo, ki so jo zdaj tukaj gradili. Kaj ko bi nekega dne donelo iz zvonika takole: „Ljudje, rojeni v gorah in gozdovih, pridite sem, pridite sem! Isti Bog, ki ste ga molili tam, vam bo stopil tukaj nasproti. Pridite, pridite! Ti, ki si mrtev, pridi v duhu in se združi s svojim rodom! Ti, ki trpiš in te muči domotožje, pridi, našel boš očeta in mater v pesmi. Pridi, pridi!“ Morten je žvižgal, v njem pa je donelo in pelo.

čepprav je neprenehoma razbijal s kladivom.

Če pa jih bo Bog, zaradi kate-rega so si naložili te žrtve, tudi to leto udaril s točo s kobilicami, kaj tedaj? Prišli bodo k njemu še poniznejši in ga molili. Tako reven je človek. Tako čudovit je človek. Morten je za trenutek prenehal z razbijanjem in se zamislil. So stvari, ki jih ne boš nikoli razumel. Da, učitelj Jo je imel prav. V primeri z neskončnostjo sta travnata bilka in zvonik enako visoka. In vendar obsega božja hiša nebo in zemljo, čepprav je še tako majhna. Tako je stal Morten ves zamišljen. Ampak zdaj je bilo treba pohiteti!

Nekega dne je bil v cerkvi in pravkar izdeloval oltar, ko vstopita Ana in Elza, obe praznično oblečeni. Pozdravita ga, mu voščita sreče pri delu in se ozirata nekaj časa po stenah. Da, zares. To bo še nekaj čudovitega tukaj! Okna so že vstavljena, tla so pa še pokrita z oblanci. Morten jima gre naproti, gologlav in oznojen in jima ponudi roko.

„Moraš nam povedati,“ pravi Ana, „kdaj naj pridemo in pomijemo tla.“

„Da, da, v treh do štirih dneh bo vse gotovo.“

Vendar začudi ga, kako lepi sta obe ženi. Anin ovalni obraz, obrob-ljen od temnih las, je še zmeraj tako zlatorjav, oči še zmeraj tako željne življenja. Elzino telo je zopet vitko in gibčno, poteze na obrazu so tako nežne, rjave oči tako

polne nečesa prazničnega. Da, da, Še niso mogle trde zime in težko delo ubiti njihove mladosti.

Zdaj pa Elza izvleče neki ovoj in ga odvije. Prikaže se bel prt z rdečimi vezenimi figurami, neka skupina je, bržkone zadnja večer-ja. Morten sicer ne more presodi-ti, kako je napravljeno, ampak oz-re se k njej: „Ali je to oltarni prt?“

„Če misliš, da je dovolj dober,“ pravi ona v zadregi. „Ana in jaz sva ga skupaj delali.“

„Ne, ne, saj ti si napravila, kar je najvažnejšega,“ pravi Ana.

„Ti pa si vse uvezla.“

„Ampak ti si narisala figure.“

Potem jima Morten obema stis-ne roko in se jima zahvali. In čez nekaj časa odideta.

Izročiti ta dar za cerkev je bil pač dogodek v njenem vsakdanjem delu v ilovnatih kočah. Zato sta se tudi praznično oblekli. Morten de-la dalje in premišljuje, kako ima-jo žene neko čudovito lastnost, da ustvarjajo okrog sebe praznič-no razpoloženje.

Ko pa je stopil proti večeru iz cerkve, da bi šel domov, je stal tam neki okrogel plavolas mlad fant in čakal nanj. Morten se je nenado-ma ustavil. „Kaj?“

„Dober dan!“ je rekel fant in mu ponudil roko.

Bil je njegov brat. Bil je Ši-men. Dve leti je prosjačil v pis-mih, naj mu pošlje vozno karto. Morten mu ni hotel ugoditi. Zdaj pa je stal pred njim.

# MED NAMI V ARGENTINI

## Krsti, poroke in smrti v letu 1977:

V l. 1977 so bili zabeleženi v Oznanilu naslednji krsti, poroke in smrti med rojaki v Argentini:

**Krščeni so bili:** Sonja Cecilija Kolenc, Marjanca Raineri Osterc, Leonard Zarnik, Valentina Abrego Štumberger, Marija Neža Graciano Šušteršič, Valerija Ingrid Povše, Sebastijan Franco Caputo Starič, Marija Snežna Skvarča, Anton Martin Vivod, Janez Martín Brumec, Franc Gabrijel Samsa, Valerija Arrigoni Štirn, Vladimir Andrej Žumer, Jurij Andrej Borovšak, Gabrijela Lilijana Albreht, Ivan Hrovat, Pavel Herman Baños Špeh, Sergij Danijel Ferjančič, Aleksandra Viktorija Pennisi Jurjevčič, Andrej Martin Grilj, Michael Aleksander Vester, Andreja Regina Stariha, Veronika Marta Vombergár, Romina Lavra Orlando Medle, Katarina Nataša Ravnik, Marko Pavel Jeriha, Pavel Aleksander Gelb, Kristjan Marcel Stern, Gabrijel Jože Selan, Pavel Ignacij Zani Ferjančič, Damijan Marko Žužek, Matjaž Grintal, Leticija Knavs, Ksaver Hieronim Možina, Marjan Markež, Leonardo Dalmacio Sánchez Jakulin, Marija Cecilija Anavi Marin, Mariela Pazarelli Medle, Lucijana Tominc, Ivan Manuel Tessara Grad, Martin Mavrič, Nikolaj Av-

guštin Prado Grebenc, Avgust Borri- ni Pirc, Martin Andrej Kopač, Diego Hugo Modic, Damjan Janez Juhant, Marija Veronika Indihar, Marija Cecilija Lecomte Jeločnik, Rotija Karla Grbec, Boštjan Martin Osterc, Andrej Stanislav Černič, Marija Viktorija Mozetič, Martin Jože Žakelj in Jože Adrijan Dacar.

**Poročili so se:** Marko Dejak in Marjetka Marinič, Janez Oven in Graciela Armiento, José Montaño in Matilda Leskovec, Edvard Ivančič in María Cristina Marzano, Milan Marinič in Ivanka Makovec, Bernarda Andrejak in Danijel Horacio Camnasio, Janko Telič in Mara Rosa Ronconi, Anton Novljan in Marija Uštar, Silvija Kuhar in Nestor Biassi, Justka Fale in Luís Alberto Giménez, Milan Perklič in Irene Miraglia, Marjan Grošelj in Lori Stumpf, Jože Žurga in Marija Klemen, Aleksander Boris Klinec in Estela Baccola, Mimi Gorišek in Roberto Comito, Primož Benedičič in Cristina Real, Monika Rigler in German From, Tomaž Ecker in Simona Švigelj, Tinko Berlot in Cvjetka Levar, Marjetka Durič in Jesús Barraza, Marko Potočnik in Viviana Bustamante, Franc Baraga in Ivanka Resnik, Peter Pengov in Beatriz Rivas, Janez Hren in Ana Marija Klanjšček, Anica Erjavec in Alberto Klarreich, Peter Gorjup in Adrijana Telič, Marta Gruden in Enrique Mo-



linero, Magdalena Gričar in Carlos Alberto Ciaglia, Jernej Kalan in Marta Humar, Silvija Willempart in Ricardo Granda, Edvard Nagode in Delia Escarlón, Tomaž Drnovšek in Susana Graciela Farré, Irena Lipar in Alejandro Pugliese, Janez Štefe in Lilia Pena, Anica Hirschegger in Miguel Angel Vilches, Lucijan Kobal in Marija Bezlaj, Danica Kalan in Alfonso Díaz, Ana Marija Volovšek in Anselmo Lamarque, Silva Kožar in Víctor Hugo Emmanuela, Pavle Goljevšek in Alejandra Cerrato, Stella Maris Boltar in Carlos Medgyesi, Jaka Mlinar in Mari Groznik, Janko Teraš in Monika Fink, Jure Kavka in Mónica Dell'Agnola, Ana Marija Pleško in Guillermo Angel García, Leonora Habjan in Adolfo Carmona, Andrej Krivec in Marija Silvija Kenda.

**Umrli so:** Karel Kordiš, Franciška Šonc, Ana Dimnik, Jože Lavrenčič, Herminija Zarnik, Marija Bole, dr. Srečko Baraga, Ivan Šemern, Amalija Bevčar, Francka Ličen, Ivanka Budin, Francka Formazarič, Franc Vitrih, Ivanka Gregorc, Lambert Federuzzi, Marjanca Hrastnik, Marjana Kovačič, Marija Mikolič, Anton Šproc, dr. Milan Bano, šol. s. Serafina Černe, Angela Lovše, Rudolf Primožič, Andrej Čotar, Anton Maček, Franc Glěšič, Rudolf Mažgon, Jakob Glavan, Miroslava Bodner, Ivanka Dimnik, Franc Povalej, Malči Mežan, Jože Podgorelec, Anton Oven, Ljotze Zidar, Jožefa Hleder, Marta Škrinjar, Martin Plej, inž. Gustav Zemanek, Marcel Križ, Angela Počgačnik, Alojzij Mehle, Ivana Oblak,

Marija Tomažević, Gabrijela Mivšek, Anton Novak, Andrej Krebelj, Janez Zgonc, Pia Krzetič, Aleksander Majhen, Anton Komidar, Franc Tavčar, Ivan Glavan, duhovnik Franc Levstek, Josipina Božnar, Milan Srenjšček, Pavel Rupnik, Ludvik Pangos, Janez Mizerit, Ludvik Megušar, enoletna Marija Renata Šmon, Martin Urbanija ml., France Dolenc, devetletna Karina Fabjančič.

### **Posvetitev mladinskih organizacij Brezmadežni**

V nedeljo 4. decembra je bila v cerkvi Marije Pomagaj zadnja mladinska maša v l. 1977. Med mašo so dekleta in fantje, člani SDO in SFZ, zmolili posvetilno molitev Jezusovemu in Marijinemu Srcu. Po maši in zajtrku je bila proslava Brezmadežne v veliki dvorani. Spored je zajel recitacije, petje zbora Zarja (ga. Zdenka Jan), mladenk Gallusa (ga. Anka Gaser) in Mladinskega zbora iz San Justa (Andrej Selan) ter govora Irene Urbančič in Janeza Rodeta.

### **Slovenska božičnica**

Zveza slovenskih mater in žena organizira vsako leto slovensko božičnico in sicer vsako leto v drugem krajevnem domu. V soboto, 17. decembra, je bila v Slomškovem domu v organizaciji ramoškega odseka Zveze. Program je zajel branje božičnega evangelija (ga. Mojca Majhen), prizor angelčkov s svečami, petje ženskega zbora (ga. Anka Gaser) in šolskega zbora Slomškove šole (gdč. Anica Šemrov), božična voščila ge. Helene Malovrh, ge. Pav-

line Dobovšek, ge. Milke Pezdirc in Jožeta Škerbca, govor ge. Alenke Poznič, recitacije Matejke Hribar in ge. Vladi Selan ter ge. Majde Kelc in nazadnje pogostitev vseh navzočih.

## Romanje Ramosčanov

Slovenska verska skupnost iz Ramos Mejje, ki se redno zbira k sv. maši v Slomškovem domu, je 8. decembra romala v slovensko cerkev Marije Pomagaj. Ob pol sedmih popoldne so bile pete litanije Matere boje in blagoslov z Najsvetejšim, nato pa maša. Med mašo so se romarji kot verska skupnost iz Ramos Mejje posvetili Jezusovemu in Marijinemu Srcu, osmim rojakom pa je msgr. Orehar podelil tudi zakrament maziljenja.

## Duhovne vaje

Od sobote 10. decembra zvečer do nedelje 11. popoldne so bile v zavodu na ul. G. Mistral 3757, V. Devoto, enodnevnih duhovnih vaj za žene, ki se jih je udeležilo 75 žena, en teden kasneje pa za moške (53). Obakrat jih je vodil France Bergant.

## Občni zbor SDO in SFZ

V nedeljo 18. decembra je bil v Slovenski hiši občni zbor zveznih odborov mladinskih organizacij, ki se ga je udeležilo 5 članic in 5 članov odborov krajevnih odsekov SDO in SFZ. Po poročilih dosedanjih odbornikov so bile volitve novih odborov, ki jih sestavljajo: SDO: predsednica Marija Novak, tajnica Než-

ka Lovšin, blagajničarka Ani Klemen, kult. ref. Magdalena Koprivnikar, športna ref. Marjanka Voršič in gospodinja Marija Dolinšek. SFZ: predsednik Jože Korošec, podpredsednik Jože Cukjati, tajnik Marko Kočar, blagajnik Jože Rožanec, kult. ref. Danijel Igljič in gospodar Jure Fajdiga. — Predsednice in predsedniki krajevnih odborov so: Franci Žnidar (Carapachay), Janez Jerebič (Ramos Mejja), Janez Kržišnik (San Justo), Miha Potočnik (San Martín), Henrik Kunc (Slovenska vas); Marjetka Slabe (Carapachay), Saša Zupan (Ramos Mejja), Ema Urbančič (San Justo), Marija Kopač (Castellar), Ani Jemec (Slovenska vas) in Veronika Fajfar (San Martín).

## Božični prazniki

Polnočnice v slovenski cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši se je udeležilo izredno veliko rojakov. Polnočnica se je začela že ob 10 zvečer, da se je olajšala vrnitev na domove tistim rojakom, ki nimajo svojega vozila. Ne samo cerkev, temveč tudi dvorišče je bilo popolnoma zasedeno. Maševal je msgr. Anton Orehar, pel pa Gallus pod vodstvom dr. Julija Savellija. Udeleženci so bili zadovoljni, ker so lahko tudi sami zapeli tri božične pesmi med mašo. Ves čas so spovedovali 4 duhovniki, k obhajilu pa so pristopili skoraj vsi navzoči. — Tudi na božični praznik so bile slovenske maše zelo obiskane. Za primorske rojake je bila na božič maša v cerkvi sv. Rafaela, kjer je podoba svetogorske Marije.

# NOVICE IZ SLOVENIJE

## Teološki tečaj za izobražence

Novembra je bil v veliki avli teološke fakultete dvotedenski tečaj za študente in izobražence o skupni temi: Vera in svoboda. Tečaj se je začel ob 19,30 s 1. predavanjem, po njem je bilo 10 minut odmora in nato 2. predavanje ter nazadnje razgovor z obema predavateljima. Spred tečaja je bil: Štefan Steiner: Postava in svoboda; Lojze Šuštar: Svoboda vesti; Janez Janžekovič: Veren učitelj v naši šoli (okrog 800 slušateljev, Janžekovič osebno ni prišel, ampak je prebral njegovo predavanje Franček Križnik); France Perko: Zgodovinska pot k verski svobodi; Hieronim Žveglič: Svoboda vere danes; Vanja Kržan: Osvo-bajanje žene in Cerkev; Filip Warasch: Problem svobode slov. kristjanov na Koroškem. Rudi Koncilija: Hlapci in sinovi; Lojze Šuštar: Perspektive svobode v Cerkvi.

Predavanja za študente in izobražence v Mariboru so bila v novembru in decembru s skupnim naslovom: Življenje je upanje. Program: Stanko Janežič: Pesimizem in optimizem; Marjan Kramberger:

Eshatologija upanja; Janko Bohak: Patologija upanja je brezup; Vekoslav Grmič: Upanje pri ateistih; France Plemenitaš: Upanje pri vernih; Rafko Vodeb: Upanje kot resničnost.

Tema: Svoboda je bila tudi osnovna misel 2-dnevne duhovne obnove v Bohinjju in Nazarjah: Krščanstvo, ki ne osvobaja, ni krščanstvo (Janez Oberstar). Živeti med drugimi iz notranje svobode (Marijan Šef).

## Zavrnjena osmrtnica

V začetku novembra je v Dupljah umrl Matevž Rozman, oče duhovnika dr. Franceta Rozmana, predavatelja na ljubljanski teološki fakulteti. Ker je v osmrtnici bilo zapisano, da je „v Gospodu zaspal“, jo je časopisje odklonilo.

## Miloš Minić v Vatikanu

17. novembra je papež Pavel VI. sprejel na uradni obisk podpredsednika Zveznega izvršnega sveta SFRJ in zveznega sekretarja za zunanje zadeve Miloša Milića. Obisk je trajal poldrugo uro. Isti dan dopoldne je Minić obiskal tudi vatikanskega državnega tajnika kardinala Villota. Prejšnji dan pa se je Minić pogovarjal z nadškofom Casarolijem, sekretarjem vatikanskega sveta za javne cerkvene zadeve, in msgr. Capriom, namestnikom državnega sekretarja apostolskega sedeža. Dunajski Kathpress je zvedel, da je Casaroli omenil Miniću dvoje vprašanj: težave v

zvezi z obiskovanjem verskega pouka otrok in mladine ter verske oddaje na radiu in televiziji.

## Jugoslovanski škofje v Vatikanu

21. novembra so jugoslovanski škofje najprej somaševali pri glavnem oltarju v baziliki sv. Petra v Rimu, za tem pa jih je v svoji zasebni knjižnici sprejel papež Pavel VI. Šlo je za uradni obisk, ki ga morajo katoliški škofje opraviti vsakih 5 let. Nekoč jih je papež sprejemal posamezno, zadnja leta pa škofje večjih zemljepisnih ali političnih enot prihajajo skupaj.

Med 24 škofi iz vse Jugoslavije je bilo tudi vseh 5 slovenskih škofov z metropolitom Pogačnikom na čelu. Papež se je z vsakim rokoval, potem so posedli in predsednik jugoslovanske škofovske konference nadškof Kuharič je v imenu vseh imel pozdravni govor. Ko je poročal o položaju Cerkve in vernikov v Jugoslaviji, je med drugim dejal:

Pregledali ste vsebino naših poročil. Spoznali ste življenje in položaj, upanje in tesnobo naših škofij. V vse to so vložena naša prizadevanja in pričakovanja. Orisali smo različne napetosti in motnje vsakdanjega in apostolskega življenja. Naša domovina in zgodovina sta bili nekakšno križišče Evrope, na katerem so se prerivali vsakovrstni vplivi, se srečevale mnoge religije in kulture, se v dolgi dobi zgodovine prepletale vojne.

V naši domovini je tudi danes versko, katoliško življenje stekano iz

svetlobe in senc. Po eni strani novi slog življenja sprejema vase razne probleme znanosti, kulture in tehnike, to, kar je skupno vsemu svetu. Po drugi strani politični sistem s svojo zakonodajo podaja svoje gledanje do skoraj vseh razsežnosti življenja: do vzgoje, preobrazbe sveta, razlage življenja in človeške poklicnosti, in sicer brez kakršnegakoli pogleda v transcendenco.

Cerkev, ki se nahaja v svojevrstnem položaju, se zaveda te problematike. Ve, da je njej lastno poslanstvo oznanjati ljudem večnostno naravnost njih življenja in posredovati vsemu delovanju duhovno razsežnost. Njeno poslanstvo je izpolniti in braniti težnje ljudi, ki so zakoreninjene v njih naravi ter v razodetju; delati za mir in razumevanje med brati drugih ver in nazorov.

Nato je pohvalil zavzetost jugoslovanskih katoličanov: V našem času in tudi pri nas je navzoč Bog Odrešenik, živi Gospod vstajenja in oživljajoči Sveti Duh. Zato ljudje dobre volje notranje čudovito napredujejo, bodisi v izpovedovanju vere bodisi нравno, in to tudi za ceno nemajhnih žrtev. Tudi danes cvete junaška velikodušnost, večja se skrb za pravico, na delu je resnična ljubezen. Zato vam želimo pokloniti ne le skrbi, temveč tudi upanja, ne samo težave, temveč tudi tolažbo.

Papež Pavel VI. je v govoru dejal med drugim:

V nekaterih krajih vaše domovine se je katoliška vera zakoreninila že v najstarejših časih, v drugih v

kasnejši dobi... Občestva, ki so izročena vaši skrbi, se v splošnem odlikujejo po močni vernosti. Niso vam in nam neznane nekatere težave, ki tu in tam nastopajo pri vas...

Pastirji morajo biti budni, da bo nauk trden in nespremenljiv; če je potrebno, morajo uporabiti svojo avtoriteto, da bodo odstranjena mnenja, ki so manj skladna z neokrnjeno vero ali pa so nevarna. Za to je treba skrbeti predvsem v središčih bogoslovnega študija ali kjer se vzgajajo duhovniški kandidati, pa tudi pri tistih cerkvenih ljudeh, ki se trudijo za izdajanje tiska, ter pri institutih, ki so podrejeni vodstvu Cerkve...

Kar največjo skrb je treba posvečati duhovni vzgoji, doktrinalni izobrazbi in disciplini duhovniških in redovniških kandidatov...

V vaši domovini se v šoli in v raznih spisih širi tako imenovani „znanstveni materializem“ in zato nastajajo težave pri verskem pouku. ...S pomočjo ustrezne in modre kateheze oblikujte kristjane tako, da bodo dosegli resnično zrelost, se pravi, da bodo evangeljsko oznanilo prevedli v življenje v vseh okoliščinah, pa naj bodo ugodne ali neugodne, in da bodo za to oznanilo pričevali pogumno pred komerkoli.

Jugoslovanskim škofom je treba izreči priznanje, da so bili vedno tesno povezani s Petrovim sedežem in skušajo to povezanost vedno bolj krepiti. Ta povezanost bo tudi v prihodnje bogatila vaše apostolsko delovanje.

## Položaj v Sloveniji

Ateistični režim načrtno in dosledno izvaja svoj program in posledice so vidne. Veliko škode povzroča ateistična šola. Veliko je pokvarjenosti med mladino. Sprostitev splava omogoča, da vsako dekle ali vsaka žena lahko po mili volji naredi splav, če se ji le zahoče. Zelo težko je dobiti dovoljenje za zidavo novih cerkva. Glede duhovniških poklicev kaže slabo. Ob začetku novega šolskega leta jih je vstopilo le 7 novih bogoslovcev.

## 25 let vipavskega semenišča

4. decembra je slovensko malo semenišče v Vipavi praznovalo svojo 25-letnico. Zahvalno bogoslužje v župnijski cerkvi je vodil ljubljanski nadškof Pogačnik ob domačem škofu Jenku in ljubljanskem pomožnem škofu Leniču. V četrto stoletje je bila v semenišče sprejetih nad 400 gojencev, med njimi je sedaj 121 duhovnikov, 36 jih je še v bogoslovju; gojencev v malem semenišču pa je sedaj 41. Ustanovil ga je dr. Mihael Toroš, sedanji rektor pa je dr. Alojzij Vetrih. Civilna oblast je zlasti začetka nagajala, kolikor je mogla. Od 1957 ima semenišče svojo versko srednjo šolo.

## Novi tržaški škof

27. novembra je bil posvečen novi tržaški škof msgr. Lorenzo Bellomi iz veronske škofije, duhovni asistent katoliških visokošolcev v Milanu. Traško škofijo je prevzel 8. decembra.

# Med Slovenci v kamejstvu

## Msgr. Rudolf Klinec — umrl

2. decembra je nenadno umrl za srčno kapjo msgr. dr. Rudolf Klinec. Pokojnik je bil rojen 1. 1912 v Vipolžah v Brdih. V malem semenišču v Gorici je poleg šolskih predmetov študiral tudi jezike in se zanimal za filozofijo, literaturo in vzhodno vprašanje. Pridružil se je tudi mladinskemu gibanju, ki ga je v malo semenišče uvedel dr. Ivo Juvančič. Zaradi nadarjenosti ga je nadškof Margotti poslal študirat v Bologno. Po posvečenju 1. 1937 mu je nadškof zaupal manjšo župnijo Velike Žablje pri Ajdovščini, da je lahko študiral naprej. Na lateranski univerzi v Rimu je doktoriral iz cerkvenega pra-



va z dizertacijo: Reforme Jožefa II. v goriško-gradiščanski nadškofiji.

V letih po 2. svetovni vojni je izdal knjige: Zgodovina goriške nadškofije (1951), Marija v zgodovini Goriške (1955), Zgodovina Goriške Moh. družbe (1967). V zadnjih letih je veliko delal pri Slovenskem primorskem biografskem leksikonu.

Škofijski kancler v Gorici je postal 1945, ko se je vrnil iz begunstva v Italiji. 32 let je vodil nadškofijsko pisarno in užival zaupanje 4 škofov: Margottija, Ambrosija, Pangrazia in Cocolina. Obvladal je slovenščino, italijanščino in nemščino. L. 1960 je postal član stolnega kapitlja.

Ves čas je bil lepo povezan s slovenskimi verskimi in kulturnimi ustanovami. Bil je predsednik odbora za Aljzijejšiše, pri goriški Mohorjevi družbi je bil odbornik od 1963, od 1969 tudi tajnik, bil je v ožjem odboru Katoliške knjigarne, sodeloval je pri Katoliškem glasu, obnovil je Apostolstvo sv. Cirila in Metoda na Goriškem za delo za združenje Vzhodnih Cerkva.

Ves čas je bil tesno povezan s slova Alojzijejšiše, pri goriški Mohor-

Vse skozi je imel stik tudi z beneškimi Slovenci in opozarjal javnost na krivice, ki so jih Slovincem delali fašisti.

Pogreb je 5. decembra vodil nadškof Cocolin ob asistenci ljubljanskega pomožnega škofa Leniča ter koprškega škofa Jenka in številnih duhovnikov. Slovenska verska skupnost na Goriškem je zgubila s Klinecem eno vodilnih osebnosti.

# SVETOVNE NOVICE

## „Živo sveto pismo“

V Nairobiju (Afrika) obstaja družba „Živo sveto pismo“, ki izdaja sveta pisma v raznih afriških jezikih.

Po statističnih podatkih Združenih narodov (UNESCO) je bila tudi v letu 1977 kakor že vsa prejšnja leta sveto pismo knjiga, ki je bila prevedena v največ jezikov.

## 800.000 redovnic na svetu

Po zadnjih statističnih podatkih, ki so bili objavljeni v Vatikanu, je bilo konec leta 1976 na vsem svetu 771.946 redovnic v redovih, ki so odobreni po svetem sedežu. Od teh jih deluje v Evropi 418.636 (samo v Italiji 138.880), ostale pa na drugih celinah. V Evropi se opaža upadanje števila novink, dočim v Aziji in celo v Združenih državah Amerike raste njihovo število.

## Številni begunci iz Angole

Iz afriške Angole, ki je s pomočjo Sovjetske zveze in Kube padla pod komunistično oblast, bežijo ljudje, ki niso komunisti, zlasti katoličani, v sosednjo državo Zaire. Begunci potujejo v skupinah od 100 do 200 oseb tako, da potujejo ponoči skozi gozdove, podnevi pa se skrijejo v samotnih in skritih krajih. Mnoge

skupine prehodijo pot do 300 km, preden dosežejo Zaire, kjer jim misijonarji in ljudstvo nudi zaščito in pomoč.

Zaire ima 22.892.000 prebivalcev, od katerih je 10.958.000 katoličanov. Katoliška Cerkev je razdeljena na 6 nadškofij in 41 škofij. Od 51 škofov je 42 domačinov in samo 9 tujcev.

## Katoličani v Zedinjenih državah Amerike

Po zadnjih ugotovitvah se je število katoličanov v ZDA v letu 1976 povečalo za 443.880 in je sedaj katoličanov v ZDA 49.325.000, kar znaša 23% prebivalstva. V letu 1976 je bilo več škofij kot v prejšnjem letu in več študentov se je vpisalo na katoliške univerze in več šolarjev v državnih šolah se je vpisalo v veroučne tečaje. Tudi se je zvišalo število bolnikov v katoliških bolnišnicah. Ustanovljene so tudi bile nove župnije. Toda znižalo se je število duhovniških posvečenj in tudi redovniških poklicev je bilo manj. Znatno se je znižalo število katoliških prok.

Največja škofija v ZDA je še vedno škofija v Chicago. Šteje 2.442.000 vpisanih vernikov. Sledijo škofije v Bostonu, Los Angeles, New Yorku.

V januarju 1977 je bilo v ZDA 10.604 katoliških šol, kolegijev in seminarij, kar je za 112 manj kot v

prejšnjem letu. V teh šolah poučuje 167.836 učiteljev in profesorjev, kar je 3.864 manj kot v prejšnjem letu.

Zanimivo je stanje na katoliških univerzah. Četudi se jetevilo katoliških univerz zmanjšalo, se je lani vpisalo nanje 10.170 več študentov, in je sedaj vpisanih na teh univerzah 442.470 vseučilišnikov.

## Spremembe konkordata v Italiji

Novembra sta po skoraj 9 letih odposlanstvu italijanske vlade in apostolskega sedeža sprejeli končno besedilo sprememb v tako imenovanih lateranskih sporazumih med Cerkvijo in državo v Italiji l. 1929. Te spremembe so poslali v debato senatu in poslanski zbornici.

Spremembe so velike. V 1. členu ni več poudarjena katoliška vera kot državna vera, država je torej laiška in vse vere in veroizpovedi so pred zakonom enake. S tem so odpravljene za katoliško Cerkev tudi vse posebne ugodnosti. Za mesto Rim ni več predviden „posebni značaj“, temveč samo poseben pomen mesta kot sedeža vrhovnega poglavarja katoliške Cerkve in središča krščanstva.

Bogoslovci ne bodo več avtomatično oproščeni vojaške službe, temveč samo na posebno prošnjo. Za cerkvene osebe ne bo več nobenih prednosti glede kazenskih postopkov. Cerkvene ustanove ne bodo več same po sebi oproščene vseh davkov, temveč so glede posebnih zakonov in davčnih predpisov izenačene z dobrodelnimi in vzgojnimi ustanovami.

Osnutek priznava Cerkvi pravico ustanavljati in svobodno voditi šole

vseh vrst in stopenj. Učenci teh šol uživajo iste pravice kakor učenci državnih šol. V državnih šolah bodo še naprej poučevali verouk. Osnutek ga utemeljuje s priznanjem vrednosti verske kulture pri vzgoji mladih osebnosti in s priznanjem, da so načela katoliške vere del duhovne dediščine in zgodovinskega izročila italijanskega naroda. Ako starši za svojega otroka ne želijo verskega pouka v šoli, morajo to posebej izjaviti. V srednjih šolah je verouk redni predmet.

Država bo še naprej priznavala veljavnost in civilne učinke cerkvenega zakona, treba pa ga je pozneje javiti državnemu matičnemu uradu. Sodbe cerkvenih sodišč o veljavnosti ali neveljavnosti zakonskih zvez pa niso avtomatično veljavne tudi za državno področje.

Še naprej bodo v italijanski armadi vojni kurati, prav tako v zapori in državnih bolnišnicah. Država bo sodelovala s Cerkvijo pri ohranjanju in negovanju umetnin.

## Poljski škofje v Rimu

12. novembra je Pavel VI. sprejel 32 poljskih škofov ter kardinala pri-masa Višinskega in Vojtylo. Obisk sodi v t. i. srečanja „ad limina“. O verskih razmerah na Poljskem ter o odnosih med Cerkvijo in državo je izročil poročilo papežu kard. Višinski. Papež je priporočil škofom, naj uresničujejo koncilске odloke, bdijo naj nad verskim naukom in krščanskimi običaji, posebno pa naj jim bo pri srcu verska vzgoja bogoslovcev. Govoril jim je tudi o povezanosti



med škofi in duhovščino, jih spodbujal k optimizmu ter jim priporočal, naj se radi zatekajo v molitvah k Mariji, zavetnici poljskega naroda. Konec novembra je obiskal Vatikan tudi glavni tajnik poljske združene delavske partije Edvard Gierek.

### 350-letnica Urbaniane

Zadnje dni oktobra je slavila papeška univerza Urbaniana 350-letnico ustanovitve. Ob tej priložnosti je priredila mednarodni simpozij o „Vzgoji misijonarja danes“. Predavali so ugledni teologi in misiologi. Od Slovencev delujeta danes na tej univerzi dr. Maksimilijan Jezernik in dr. Janez Vodopivec.

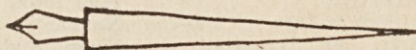
### Nizozemski škofje pri papežu

17. novembra je Pavel VI. sprejel na obisk „ad limina“ nizozemske škofje pod vodstvom primaša kardinala Willebrandsa. Papežev govor je vseboval pohvalo, pa tudi opomine. Papež je najprej omenil veselje, da se lahko sreča z nizozemskimi škofi, potem pa jih je opozoril na globoke pretrese, ki jih je v zadnjih letih preživljala nizozemska Cerkev. „Kljub ponovnim opozorilom apostolskega sedeža v zadevah vere in morale, bogoslužja in cerkvene discipline, kljub odstopanju, kljub številnim duhovnikom, ki niso vztrajali v službi, je vaš skupni obisk z izrazi zvestobe za nas motiv upanja. Potrjuje nas v upanju, da bo Cerkev na Nizozemskem ostala zvesta trdnim Petrovim temeljem.“ Škofom je tudi naročil, naj zbudijo med verniki več zanimanja za za-

krament pokore, kot pereča pa je omenjal vprašani duhovniških in redovniških poklicev ter vprašanje mešanih zakonov.

### Upadanje rojstev v Avstriji

Oktobra so na Dunaju zborovali avstrijski zdravniki. Največ pozornosti je zbudilo predavanje dr. Huga Hussleina, šefa 2. dunajske univerzitetne klinike za ženske bolezni. O avstrijski ženi je dejal takole: „Ideal današnje Avstrijke je zaposlitev in s tem tudi gospodarska neodvisnost. Čim bolj pa je osamosvojenjena, tem manj je pripravljena roditi otroke. Narašča tudi število tistih staršev, ki menijo, da jih otrok v njihovih življenjskih ciljih utesnjuje, zato nimajo več volje sprejeti nase neprijetnosti, ki jih v zakon prinaša otrokovo rojstvo... Tudi medicina je po svoje utrjevala svoje odklonilno stališče do otroka. Kontracepcijska tableta je povzročila prehod od naivne rodovitnosti k načrtovanemu starševstvu. Če se je prej staršem „ponesrečilo“ in je žena zanosila, so bili le pripravljene sprejeti tega nezaželenega otroka in so ga pozneje bili morda veseli. Zdaj je drugače. Kar ne preprečita tableta in spirala, se odpravi. L. 1963 je na tisoč ena prišlo še 92 živih rojstev, l. 1975 60, l. 1990 pa jih bo samo še 42, če se bodo sedanje težnje nadaljevale.“ — V Avstriji je zdaj splav prve tri mesece dovoljen.



# KJE JE KAJ

UVODNIK	Po tridesetih letih v deželi ob Srebrni reki (Milan Magister) .....	65
CERKVENO LETO	Praznična voščila slovenskih škofov ..... Post — le druga beseda za modrost, svobo- do in ljubezen .....	66 68
	Verski običaji v naših družinah: svečnica — pepelnica — postni čas (B. Bajuk) ..	70
KAREL MAUSER	Luč tiska in besede .....	77
IZ ŽIVLJENJA CERKVE	Peta škofovska sinoda: potek, poslanica, klic po svobodi (Alojzij Starc) .....	86
NAŠA VPRAŠANJA	Naše korenine, odločitve in rast (Marko Kremžar) .....	97
SODOBNA VPRAŠANJA	Prevetrenje na beograjski konferenci (Naša luč) .....	104
	Nova krinka (Rudolf Smersu) .....	105
RAZNO	In čisto blizu tu (Vladimir Kos) .....	68
	Brižinski spomeniki (odlomek) .....	92
	Avto na cesti življenja (Andrej Prebil)	93
	Nekanonizirani svetniki (Jože Cvelbar) ..	108
ŽUPANČIČEVA STOLETNICA	Ob župančičevi stoletnici (Tine Debeljak)	109
	Župančič: V teh težkih dneh .....	76
	Župančič: Predaj se vetrovom .....	85
	Župančič: Tiho prihaja mrak .....	89
ROMAN	Izseljenci (Johan Bojer - Božo Vodušek)	112
NOVICE	Med nami v Argentini .....	118
	Novice iz Slovenije .....	121
	Msrgr. Rudolf Klinec - umrl .....	124
	Svetovne novice .....	125

## Pregovori o prijateljstvu

Dober prijatelj je boljši kot denar. (slovenski)

Prijateljev prepir si sam najde mir. (slovenski)

Nima pomena iskati prijatelje zunaj doma, če ne spoštuješ svojih staršev in ne skrbiš zanje. (malgaški)

O Bog, varuj me slabih prijateljev, sovražnikov se bom že sam. (ruski)

Star prijatelj je najbolj odkritosrčno ogledalo. (španski)

Za mlin sta potrebna dva kamna, za prijateljstvo dvoje src. (turški)

Kdor išče prijatelja brez napake, bo ostal brez prijatelja. (kurdski)

srečati se in postati prijatelj z nekom: nič lažjega kot to; živeti skupaj in ostati prijatelj, nič težjega kot to. (kitajski)

Kdor ne išče prijateljev, je sam sebi sovražnik. (ruski)

## DUHOVNO ŽIVLJENJE

je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor.

Editor responsable: msgr. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Registro de la propiedad Intelectual No. 1.313.507

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

### POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires.

ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.

Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131, Treeview Drive, Toronto 14, Ontario, Canada.

TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzutta 18, Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

### NAROČNINA

Letna naročnina v Argentini in obmejnih državah je 8.000 pesov; v ZDA in Kanadi 12 dolarjev; v Avstriji 200 šilingov; v Italiji 8.000 lir; drugjeproktivrednost dolarja.

### DENARNA NAKAZILA NA NASLOV:

Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Zunanja oprema in stalna zaglavja „Duhovnega življenja“ in „Božjih stezic“: Stane Snoj.

